

Eksekutiva A. D. F. priporoča pokojnino

Konvenciji priporoča, da mora vlada prevzeti odgovornost za podpiranje starih oseb. Priporočila izdelane vzorne predloge in obširno kampanjo za njeno sprejetje.

Toronto, Ont., Canada. — (F. P.) — Najvažnejša točka v priporočilu eksekutive konvencije Ameriške delavske federacije, ki se danes v tem mestu odprla, je točka o starostnem zavarovanju.

Eksekutiva priporoča, da konvencija odobri princip državnega zavarovanja starih delavcev ali starostno pokojnino in da povzroči eksekutivi nalogo, da izdelava vzorno predlogo o tem vprašanju za vse države. Predloga pa vključuje minimalno vsoto \$300 letne podpore in 65 letno starost kot začetno dobo.

Agitacija za sprejetje starostnega zavarovanja naj bi bila najvažnejša točka, na katero naj bi se koncentrirale vse državne federacije in krajevne unije v prihodnjem letu, se glasi poročilo eksekutive.

Ako se upošteva dejstvo, da je bila federacija v preteklosti nasprotna starostni pokojnini, pomeni odobritev tega priporočila eksekutive važen korak v življenju federacije. Boj o tem vprašanju se je vršil na konvencijah federacije zadnjih 30 let.

Pod Gompersom je federacija stala na stališču, da te vrste zakonodaja pomeni državni paternalizem. Federacija mora pa odločno stati proti vsakemu paternalizmu, je bilo Gompersovo stališče. Ker je bil njegova beseda ukaz vsem njegovim pristavcem, je bila socialistična opozicija vedno poražena.

Po njegovi smrti je zavzel njegovo stališče "kronprinca" Matthew Woll, ki je vprašanje starostnega zavarovanja navadno spretno porinil z dnevnega reda. On je načel nasprotnik vse socialne zakonodaje in je iz tega razloga organiziral Union Life Insurance kompanijo.

Za to spremembo stališča federacije sta odgovorna dva glavna vzroka. Prvi je ta, da je zavarovanje za starostno pokojnino dobila v zadnjih par letih veliko privržencev kljub vsej opoziciji federacije. Njenemu reaktivnemu stališču so se pričele upirati celo državne delavske federacije in krajevne unije, ki so se mnogih slučajih pridružile skupinam za to zakonodajstvo.

Drugi so se eksperimenti starostnega zavarovanja, ki so ga ustanovile razne unije za svoje članke, izkazali pretežno breme. Ustanovile so ga v prvi vrsti iz razloga, da nudijo večjo atrakcijo svojim članom. Slonijo na dejni podlagi samozadostitve, ki je v direktnem nasprotju principu državnega "paternalizma".

S tem v zvezi pravi eksekutiva sledeče: "Jasno je, da so naše sedanje preskrbe (unije) in privatna starostna zavarovanja) nezadostne in da je problem prevelik za privatno iniciativo. Težni problemu se država ne more izogniti in je prisiljena, da preiskrbi sredstva za zadostno dovoljnost ali pa sistem (starostnega zavarovanja), ki bo sprejemljiv samoponosu posamezne osebe."

To je prvi slučaj, da je federacija zavrgla "privatno iniciativo", oziroma je priznala, da je država sposobna reševati večje socialne probleme. Kapitalizem je to priznal, v kolikor se od njegovih interesov, že zdavnaj. Ameriško delavsko federacijo je vzelo pa 43 let, da je stala na prvi teoretični korak v smer socialne akcije.

V zadevi tekstilnih stavk na jugu ima eksekutiva obširen kos. V poročilu skuša pokazati, da je federacija jako aktivna v tekočih stavkah v južnih državah. V resnici je Green postal je par organizatorjev, ki so

"Sovjetska zemlja" na tleh

Craig, Alaska, 5. okt. — Ruski monopol "Sovjetska zemlja" s štirimi letali, ki je na poletu iz Moskve v New York, je moral med poletom iz Sitke v Seattle pristati na malem otoku Dall, ko sta oba motorja odpovedala v teku močne burje. Vzelo je dva dni, predno so letalci stopili v zvezo s tem mestem na koncu južne Alaske. Polet se ne more nadaljevati, dokler letalci ne dobe novega motorja.

Prevelika gnoča kri-va upora jetnikov

Drugi vzrok je governerjeva politika proti pomlilitvam. Dvanajst je mrtvih.

Canon City, Colo. — Upor jetnikov v coloradski državi kaznilnici je zahteval 12 življenj. Sedem stražnikov je bilo ubitih in štirje jetniki so padli, vodja upora se je pa sam ubil, ko je šla drama h koncu. Ranjencev je enajst in nekaj jih najbrž umre.

Jetničar Crawford, ki je tudi ranjen, pa ne nevarno, je odredil strogo disciplinarno postopanje napram jetnikom, ki so se udeležili upora. Preiskava glede vzrokov vstaje je že v teku. Razdejana poslopja v trdnjavi bodo prenovili. Ker sta dve hiši s celicami zgoreli, so postavili na dvorišču vojaške šotore za prenočevanje jetnikov in vojaške straže ostanjevo v kaznilnici.

Mnogi bivši jetniki, ki so prestali kazni, izjavljajo, da jih ni upor prav nič iznenadal. Jetnišnica je veliko premajhna; jetniki se kar gnetejo v celicah in pri delu. Nezadovoljnost med jetniki je bila povečana zadnja leta, ko je governer Adams odklonil vsako pomlilitvenje.

Bosna bitka med Kitajci in sovjeti

Okrog 600 mož ubitih v boju za posest postaje Mandžul ob meji.

Harbin, Mandžurija, 5. okt. — Najlutejši spopad med kitajskimi in sovjetskimi četami, odkar traja spor med obema deželama, je v teku že od 1. oktobra. Tega dne je 1400 ruskih vojakov z dvema topovima napadlo kitajski strelski jarek v okolici postaje Mandžul ob meji. Sovjetske čete so pri prvem napadu osvojile jarek, ali kasneje so ga izgubile. Pojanci Rusi so ponovili napad in spet okupirali postojanko, toda Kitajci, ki so tudi dobili pojačanja, so drugič izgnali Ruse. Tako se ponavlja bojevanje, ki še ni končano.

Kitajski vir domneva, da je bilo do sedaj ubitih dvesto do tristo Rusov in približno toliko Kitajcev.

Volilna kampanja v Readingu.

Reading, Pa. — Mesto Reading, ki je pred par leti preselilo Ameriko radi velike socialistične zmage, je zopet zavito v kampanjo za mestne volitve. V sedanjem mestnem svetu imajo socialisti večino.

Termin v mestni svet poteče le dvema koncilmenoma (zbornica ima pet članov — komisarjev). Eden je republikanec, drugi pa demokrat. Socialisti kandidirajo v mestni svet W. C. Hovertja in J. Georga. Ako bo sta izvoljena, bo potem mesto Reading stoprocentno v rokah socialistov v kolikor se tiče mestne vlade. Stranka ima kandidata za vse ostale okrajne in mestne urade.

Stresemann pokopan.

Berlin, 6. okt. — Dr. Gustav Stresemann, umrl zunanji minister, je bil danes pokopan ob ogromnem spremstvu žalujočih pristavcev.

LASTNIKI ŽELEZNIC NE MOREJO TOŽITI VLADE

Hoteli so tožiti "krono" za 180 milijonov; vlada odrekla dovoljenje. Sir Thornton ponovno nastavljen za načelnika kanadske državne železnice.

Ottawa, Canada. — Kanadska vlada je odrekla dovoljenje prejšnjim lastnikom železnice, ki so želeli tožiti "kronsko vlado" za odškodnino v znesku 180 milijonov dolarjev v zadevi bankrotirane železnice, ki jo je pred leti prevzela država in iz nje napravila prvotni transportni sistem.

180 milijonov dolarjev je kajpada lepa vsota. Predstavlja nekdanje delnice Grant Trunk železnice (sedaj Kanadska državna železnica), ki jih je arbitracijski odbor ob času prevzeta železnice smatral za ničvredne.

Ker je država postavila železnico na zdravo gospodarsko podlago, so sedaj hoteli lastniki iti pred sodišče in iztožiti omenjeno vsoto. V to svrhu pa po zakonu potrebujejo vladnega dovoljenja, ker "kronsko" sodišče brez tega dovoljenja ne sprejme tožbe. Vlada je enostavno odrekla dovoljenje.

Stvar je precej komplicirana, kar je za to poročilo postranska stvar. Ko je bila kanadska vlada pred leti prisiljena prevzeti železnico Grant Trunk, jo je kajpada našla v ruševinah radi izredno slabega gospodarstva.

Ker je bila železnica bankrot na finančno in z ozirom na opremo, je bila njena vrednost naravno majhna. Iztanjen je bilo sedevda veliko več denarja kot je bila faktična vrednost. Vsota teh ničvrednih delnic je bila po sodbi arbitracijske komisije 180 milijonov dolarjev.

Vlada je lastnikom plačala faktično vrednost železnice in poleg tega jim je dala še "bonus" v večjem zneku. Kljub temu se jim siline še vedno cede po medu. Vodo želijo spremeniti v denar.

Vlada ima investiranega denarja v železnici, ako se prištejejo narasle obresti in posojila, nad poldrugo milijardo dolarjev. Od prvotno vloženega kapitala ki znaša skoraj 682 milijonov dolarjev, ne prejema nikakih obresti. Te se plačujejo le od vsote, — skoraj ena milijarda dolarjev — ki je bila vložena v svrhu izboljšanja.

Ako se upošteva kaotično stanje železnice ob času prevzeta, priznavajo vsi, da je državno vodstvo naredilo gospodarske čudeže. Finančno še ni povsem na zdravih nogah radi zaprek, ki jih dela parlament.

Sporna zadeva med parlamentom in vodstvom je vsota 258 milijonov dolarjev, ki predstavljajo narasle obresti nagradnega v prvih letih obratovanja. Ako se odštejejo obresti od te vsote, znaša dolič dobiček železnice za lansko leto nad 13 milijonov dolarjev.

Vodstvo stoji na stališču, da bi mogel parlament ertati to vsoto zaostalih obresti radi kaotičnega stanja ob času prevzeta železnice, oziroma železnice, ker država železnica sestoji iz več separatnih prog, ki se pa polagoma spajajo — in pa radi vladnega "bonusa", ki ga je podelila prejšnjih lastnikom.

Vodstvo državne železnice je ponovno prevzel Sir Henry Thornton, ki je njen načelnik, odkar jo je prevzela vlada.

Meta Berger zavzela mesto svojega moža.

Milwaukee. — Meta Berger, žena pokojnega Victor Bergerja, je zavzela mesto pokojnega voditelja ameriških socialistov v eksekutivi socialistične stranke. Kljub temu, da je članica stranke že od njene ustanovitve, je to prvo uradno mesto, ki ga je meta Berger sprejela v stranki. V preteklosti je bila aktivna le kot socialistična šolska odbornica v mestu Milwaukeeju.

MacDonald ima zabavo

New York. — Ko je bil Ramsay MacDonald sprejet v mestni hiši v petek zjutraj, je napovedovalec na radio dejal v naglici, da je bil pravkar predstavljen "mister Ramsay MacDonald, ministerski predsednik Združenih držav." Bilo je smešno in napovedovalec se je opravičil: "Oprostite, izrazil sem le upanje," nakar je socialist Norman Thomas brž dodal: "Podpremo to upanje." — "To je veleizdaja, mar ni?" — Je pripomnil MacDonald med muzanjem.

MacDonald konferira s predsednikom Hooverjem

Laboritski premijer ceremonialno sprejet v Washingtonu.

Washington, D. C. — Ramsay MacDonald, angleški delavski ministriki predsednik, je bil sprejet pri predsedniku Hooverju v petek svečer ob 6. čim se je pripeljal v Washington iz New Yorka. Prvi sestanek je bil zgolj formalnega in ceremonialnega značaja. Sledila je dolga konferenca z državnim tajnikom Stimsonom in dan se je zaključil s pojedino v angleškem poslastištvu.

Prvo razgovorjanje med MacDonaldom in Hooverjem o zadevah razoroženja na morju in drugih vprašanjih, radi katerih je premijer obiskal Združene države, je bilo v soboto. Konference se vrše v Bell hiši in deloma bo vzel Hoover svojega gosta v svoje ribiške kempe v okolič.

MacDonald je dejal članikarjem — katerih se večje cela armada za njim, kamor se premakne — da ga sprejem navdaja z velikim optimizmom. On ne prihaja v Ameriko kot predstavnik delavske stranke, temveč nastopa v imenu vsa ljudstva Angije. Kaka alijana pogodba z Ameriko mu ni v mislih; glavno je, če se obe deželi toliko sporazumeta, da bosta korakali paralelno na čelu gibanja za svetovni mir. Obe deželi sta imeli že dovolj vojne in časa, da se enkrat odločita za trajni mir.

Sovjetski diplomat ušel v Parizu.

Pariz, 5. okt. — Sovjetski poslański uradnik Besedovskij, ki je nadomestoval poslanika Dovgalevskaja, ko je bil ta na pogajanjih v Londonu, je včeraj zbežal iz poslastišva in tekel na prvo policijsko postajo, kjer je prošil zaščite rekoč, da ga mlajši sovjeti ustreliti. Besedovskij je povedal, da je prišel k njemu emisar iz Moskve, ga imenoval heretika in mu ukazal, da se mora takoj povrniti v Moskvo. Ko se je Besedovskij uprl, je emisar potegnil revolver, nakar je prvi pobegnil. Policija mu je dala spremstvo, da je vzel svojo ženo in otroka iz poslastišva v hotel.

Katoliški nadškof poziva volice, naj potlačijo suhače.

Cincinnati, O. — Katoliški nadškof McNichols je včeraj adresiral pastirski list, ki je bil prečitani v vseh cerkvah, na katoliške volice, naj se registrirajo in volijo v svrhu, da se omejijo zla prohibicije. Nadškof pravi, da je prohibicija postala moralno vprašanje, za katerega se morajo zanimati tudi katoličani in ga rešiti na političnem polju.

Albanija prekinila stike s Turčijo.

Tirana, Albanija, 5. okt. — Albanska vlada je danes informirala turško vlado, da prekinja diplomatske stike z njo in njen poslanik v Angori odide domov. Vzrok je, ker Turčija ni še danes priznala albanskega kralja, pač pa še vedno smatra, da je Albanija republika in kralj Zogu njen predsednik.

Propagandisti trusta elektrike se razšli

"Izobraževalna" brigada profesorjev je dokončala; za fiansko je odgovorna preiskava obrtne komisije.

Washington. — (F. P.) — Intelktualna brigada trusta elektrike, na katero je zvezna obrtna komisija obrnila močne žarke, se je končno formalno razpustila. To brigado so tvorili razni profesorji, ki so vodili trustu naklonjeno propagando v višješolskih institucijah.

Delo, ki so ga vršili ti ljudje doktorskih naslovov, je bilo najspetnejše zasnovana propaganda, ki si jo je zamislil trust elektrike. Preiskava zvezne obrtne komisije je pokazala, da je bilo na plačilni listi propagandističnega štaba večje število profesorjev, ki so pazili, da so učenci in instruktorji v višjih šolah, kolegijih in na univerzah prejeli "prave" informacije o javnonapravnih družbah.

Nekateri so urejevali učne knjige, drugi so pisali članke, tretji prirejali predavateljske ture po višješolskih institucijah in po deželi, četrti so pisali priateljela pisma. Vse to so delali pod krinko "nepristranosti", ker propaganda pod to znamko je navadno bolj učinkovita.

Intelktualni propagandisti trusta elektrike so v par državah poplaval ljudske šole s katekizmom, v katerem je bil med drugim tudi sledeči pasus: "V vsakem slučaju, kjer je občina poskušala s obratovanjem javnonapravnih industrije, ki je podvržena velikim spremembam, se je dognalo, da so stroški obratovanja višji kot pa v mestih, kjer je industrija v privatnih rokah."

Ta pasus je absolutno neresničen in obratno je resnica. V vseh mestih, kjer občine obratujejo na primer elektrarne, je cena elektrike nižja kot pa v krajih, kjer imajo monopol privatni interes. V nekaterih manjših mestih je uspeh občinskih javnih naprav tako uspešen, da so se zdato smanjšali in v par slučajih popolnoma odpadli.

V omenjenem katekizmu je več, oziroma sestoji izključno iz podobnih izjav. Te vrste propaganda neresnice je še posebno ogabna in obojevanja vredna, ker so jo skušali utepeti v mogane učencev pod krinko "izobrazbe".

Ta intelektualna brigada je imela še posebno nalogo, da je pazila na šolske knjige. Sodelovala je s šolskimi odbori in z izdajatelji šolskih knjig. Zvezna obrtna komisija je razglašila to "priateljeko kooperacijo" trusta elektrike in pokazala, da so profesorji skrbeli, da se v šolske knjige ni uril noben pasus, ki so ga smatrali za "nevarnega".

V nekaterih slučajih je šel trust celo tako daleč, da je z odobrenjem šolskega odbora izdal knjige na svoje stroške pod firmo šolskega odbora ali kakega "uglednega" profesorja. Iz katerega materijala so bile splonkane take knjige, je razvidno iz gornjega citata.

Trust je imel na plačilni listi po enega ali več profesorjev v vseh industrijsko razvitih državah. Plačeval jih je različno. Profesor O. C. Ruggles z Ohio State univerze — njen prejšnji načelnik — je bil načelnik intelektualne brigade propagandistov in je za svoje delo prejel \$15,000 letne plače.

Neki profesor v državi Alabama je prejel \$600 mesečno poleg svoje profesorske plače od državne univerze. Njegov delokrog je bila država Alabama.

Predaval je na cerkvenih in farmarskih sestankih ter na sejah in zborovanjih raznih bizniskih organizacij. Predaval je kot avtoriteta javnonapravnih industrij pod krinko nepristranosti, oziroma kot direktor univerzitetnega ekstenznega tečaja. V svojih govorih je spretno napeljeval višješolskih institucijah.

Žriva v Marionu se množe; pet delavcev umrl

Petkovemu pogrebu ob navzočnosti 1500 delavcev je sledil drugi v soboto. Se trije deputiti obtoženi umora.

Washington, D. C., 6. okt. — Senator Wheeler iz Montane je včeraj predlagal, da senatna zbornica takoj uvede preiskavo glede umora petih delavcev v Marionu, N. C. in situacije v ondotni tekstilni industriji sploh. Senator Overman iz North Caroline je nastopil proti in preprečil glasovanje. Nato je Overman zahteval, da justični departement preišče "tok ruskega zlata v Severno Karolino, ki korumpira ameriško mladino in je vzrok vseh ondotnih homatij in nemirov."

Marion, N. C., 6. okt. — Šest prič, ki so bili včeraj zaslišani pri mrliskogledni preiskavi o vzrokih umora petih delavcev pred tovarno Marion Manufacturing Co. sadnjo aredo, je ponovno potrdilo prejšnje izjave, da delavci niso bili oboroženi. Niti eden delavec ni streljal.

Marion, N. C., 5. okt. — Unija tekstilnih delavcev v Marionu je danes pokopala peto žrtev policijske brutalnosti. Osemnajstletni J. W. Roberta je včeraj umrl za rano valed krogle, ki jo je izstrelila šerifska četa sadnjo aredo pred tovarno.

Včerajšnji pogreb štirih žrtev je bila tiha, toda silajna demonstracija delavske solidarnosti. Prišlo je okrog 1500 delavcev in spremlilo svoje tovariše na pokopališče. Bilo je več govornikov, med temi dva pridigarja in eden teh — star mož s sivo brado — je rekel, da je "hudil prišel na svet ubijati nedolžne ljudi," toda William Ross, krajevni organizator tekstilne unije, ki je govoril za njim, je dejal brez ovinkov, da hudil je v tovarni in ta je diktral, da so bili štirje delavci masakrirani. Francis J. Gorman, prvi podpredsednik unije United Textile Workers in predstavnik Ameriške delavske federacije, je bil glavni govornik, ki je dejal med drugim, da je masakr tekstilnih delavcev v Marionu najramotnejši dogodek sedanjega časa v tej deželi, in ta dogodek mora biti signal konca sužnosti megnih delavcev na jugu. Za njim je govoril Tom Tippet, eden najagilnejših voditeljev organizacije v Marionu.

Pogrebni demonstraciji ni nihče ovrnil. Milica, ki je še vedno na straži pri tovarnah, ni bila nikjer na vidiku.

Medtem, ko so zavedni delavci pokopavali svoje mrtve, je sodnik Harding odredil aretacijo treh nadaljnjih deputjev, ki so streljali na delavce. Število obtoženih deputjev s šerifom Adkinsom vred je a tem naraslo na osemnajst. Vsi so na prostem pod kaveljo \$2000 vsak. Kaveljo so položili tekstilni baroni.

Vodo na mlin trusta elektrike. O občinskem obratovanju javnih naprav je imel vedno slabo besedo.

Prostituiranje teh profesorjev je bilo preveliko celo za konservativno ameriško učiteljsko asociacijo, ki jih je na svojem zadnjem zborovanju ošigosala kakor tudi vso propagandistično mašino trusta elektrike.

Ta brigada intelektualnih prostitutk je svoje nečastno delo zaključila z obsejnim poročilom svojim gospodarjem, ki vsebuje 154 strani. Poročilo je podpisalo 17 profesorjev. Noben teh ni radi prostituiranja svojega poklica izgubil dela, kar je znamenje, da je nekaj narobe v ameriških višješolskih institucijah.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodna: na Zvezo drzave (sloven. Chionan) in Kana-
do \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za
Chicago in Cincin 7.00 na leto, \$3.75 na pol leta; za In-
sueturo \$2.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincin \$7.00 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene sukladno po doporuci. Rokopisi se ne vračajo.
Advertising rates on agreement. Manuscripts will not be
returned.

Nadvoj za vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-58 South Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

123

Datum v objavo, na primer (Sept. 31-30), poleg valera
izpisa na naslovni strani, da vam je s tem davkom plačila so-
odnosa. Posvetilo je pravilno, da se vam list ne vrne.

Industrializacija Rusije

Sovjetski proračun za fiskalno leto 1929-1930, ki je bil obelodanjen 1. oktobra, predvi-
deva 32 odstotkov povečanja v splošni produkciji
v prihodnjem letu. Samo industrijske zgradbe
imajo narasti za 93 odstotkov. Trgovinski pro-
met je dekretiran za 84 odstotkov porastka.
Vlada namerava izdati 662 milijonov dolarjev
za razvoj industrije; v prejšnjem letu je izdala
485 milijonov. Stopenjdeset milijonov dolarjev
je namenjenih za elektrifikacijo proti 93 mi-
lijonom v prejšnjem letu; 602 milijona pojdeva
za izboljšanje transportacije: železnice, plov-
nih črt, letal in cest.

Skupni izdatki v prihodnjem letu so pred-
videni na pet milijard in 203 milijone dolar-
jev, skoro poldrugo milijardo več kot v pre-
jšnjem letu. Vsa ta ogromna vsota se ima po-
kriti z davki, notranjimi posojili delavcev in z
dohodki industrije, železnice, parnikov in pošte.

Zanimiv je program industrializiranja
kmetij. Vlada je določila 315 milijonov dolar-
jev v to svrhu. V pravkar končanem fiskal-
nem letu je vlada potrošila le 174 milijonov
za razvoj kolektivnih kmetij. Ako je verjeti
poročili, je industrializacija ruske zemlje us-
pešno v teku. Do konca zadnjega fiskalnega
leta je bilo v Rusiji organiziranih 60.000 ko-
lektivnih kmetij ali kmečkih komun. Med temi
je 22 kolektivnih kmetij, ki obsegajo po več
kot 100.000 akrov sveta; deset komun meri po
stotisoč akrov in osemnajst je malo manjših.

Vse te kolektivne farme ali kmečke in-
dustrijske komunice so opremljene z najmoder-
nejšimi stroji iz Amerike in Nemčije, izvaja se
masna produkcija in pridelek je kolektivna
lastnina vseh proizvajalcev. V prihodnjem le-
tu je še večja industrializacija zemlje na pro-
gramu. Več kot milijon individualnih kmetij
se ima spojiti v kolektivne farme. V ta namen
je bilo zgrajenih več tovaren za izdelovanje
traktorjev in druge industrijske opreme in
sklenjena je bila pogodba s Fordom, da posta-
vi tovarno v Nižnji Novgorodu, ki bo produci-
rala traktorje in vozila prihodnjih pet let.

Toliko iz poročila. Iz tega je razvidno, da
je Stalinova vlada naredila največjo potezo v
industrializaciji zemlje. Ako je prvo leto pet-
letnega industrijskega programa prineslo to-
liko uspeha v organiziranju kolektivnih kme-
tij, je upanje na bodočnost veliko.

Namen Stalinovega režima je, da se v Ru-
siji ubije individualni kmet. Dokler je v Ru-
siji 80 odstotkov prebivalstva na individualnih
kmetijah, bi bila vsaka beseda o industrializa-
ciji, in socialnem preobratu sploh, smešna. Mu-
žik z individualistično mentaliteto je največja
cokla preobratu. Največji nasprotniki in-
dustrializacije so takozvani "kulaki", to je sre-
dne premožni kmetje, ki imajo več kot enega
konja in dve ali več krav; ti hočejo, da ostane
Rusija v starem primitivnem stanju. Kmečki
proletari — mali kmetje in težaki — se ne
upirajo in ti so na čelu organiziranja kolektiv-
nih kmetij.

Rusija — kakor vsaka druga država — bo
zrela za socializem šele potem, ko bo vsa pro-
dukcija v mestih in na polju industrializirana
(izvajana z najmodernejšimi stroji). To se
lahko izvrši pod režimom privatnih kapitali-
stov — kar se dogaja v Ameriki — ali če je
država kapitalist, kar je današnja forma reži-
ma v Rusiji. Sovjetske kolektivne farme so
dober pogoj, da Rusija kmalu doseže svojo zre-
lost, če ne bo kakih drugih ovir.

Krvavi upor jetnikov v coloradski državni
kaznilnici — ki je še četrti v Zdrženih drža-
vah v tem letu — je jasen dokaz, da ameriški
penalni sistem potrebuje drastične reforme.
Jetniki ne riskirajo svojega življenja kar ta-
kole iz zabave ali sporta, čeprav so med njimi
desperatni karakterji: sadovi današnjega so-
cialnega sistema. Ameriški kazenski sistem je
anahronizem najgrše vrste. In krvavi upor
so samo rezultat tega vnebovpijočega staroko-
pništva.

Iz Jugoslavije poročajo o "epohalni refor-
mi" dežele. Počakajmo na podrobnosti, da vi-
dimo kaj pravi pravi pomeni to talibanje.

Glasovi iz naselbin

Minnesotaka AJZ.

Milwaukee, Wis. — V št. 229
Prosvete sem čital dopis iz Gil-
berta, Minn., v katerem Jakob
Muhvich v enem tonu hvali A.
JZ, v drugem pa jamra in se ču-
di, ker so naši ljudje tako ma-
lomarni, da obračajo hrbet tej
organizaciji. Pravi, da je ob u-
stanovitvi vladalo veliko zanimajo-
nje med rojaki za organizacijo,
ki si je nadelo nalogo, da izobra-
zi naše ljudi kulturno, socialno
in politično.

Resnica je, da je bil narod
navdušen za ustanovitev politič-
ne organizacije, a ne na podlagi
in načelih kot so jih zamislili
voditelji. Ako so bili voditelji
mnenja, da bo šel narod za njimi,
so se zelo motili. Pravila na u-
stanovni konvenciji niso bila
sprejeta z večino, ko se je glaso-
valo o posameznih točkah. Opo-
zicija se je v začetku prijavljala
k debati, ker pa je bilo od goro-
ve grupe preveč vpliva in hr-
ma, se od opozicije niso več pri-
glašali k diskuziji. Silil se je
tudi glas, da naj predsednik za-
ključi zborovanje, ker iz vsa-
ga itak ne bo nič.

Minilo je pet let od ustanov-
ne konvencije v Recreation poslo-
pju, katere sem se udeležil tud-
jaz. Navzori so bili razdeljeni
v tri stranke. Rojaki, ki so pri-
šli iz teritorija, ki se razteza od
Superior jezera do Elyja, so
sledili voditeljem in storili vse,
kar jim je bilo rečeno. Druga
stranka je bila socialistična, ka-
teri sta nasprotovali ostali dve.
Ta stranka je bila za to, da bi se
organizacija ustanovila na soci-
alistični podlagi in se priklonila
k JSZ. Uspeha ni dosegla, ker
je bila prešibka in so besede iz
gladih grl omamile tiste, ki so
prišli na konvencijo za zabavo,
glas tistih, ki so resno mislili na
ustanovitev politične organizaci-
je, je bil pa poptepan, kakor hi-
tro se je začel.

Na dan zborovanja, 25. avgu-
sta 1924, sem prišel pred poslop-
je, kjer se je vršila konvencija
za ustanovitev politične organi-
zacije Jugoslovanskih živčih na
železnem okrožju v Minnesoti.
In prinesel seboj nekaj letakov,
katere je izdala JSZ, ter jih za-
del deliti in ljudje so pridno po-
segali po njih. Bili so tam tudi
komunisti in so razpečavali le-
take, za katere se pa ljudje niso
zmenili in sem videl mnogo teh
letakov na tleh, ker jih niso ma-
rali čitati. Letakov, ki sem jih
jaz razdal, pa ni bilo na tleh,
kar je bilo znamenje, da so jih
ljudje vzeli seboj in jih čitali v
prostem času. Ko sem prišel v
dvorano, je bilo v nji zbranih že
precej rojakov, toda seja še ni
bila otvorjena. Začel sem deliti
letake tudi tam. Ko sem prišel
do mize, okrog katere so sedeli
odborniki, sem vrgel nekaj le-
takov na mizo s pripombo, naj
jih čitajo. Predsednik je prečel
letak in mi potem rekel, da
naj se odstranim s temi letaki iz
dvorane ali pa naj se skrijem v
kakšen kot. Ubogal sem ga, šel
sem v kot in prišel deliti letake,
ki so šli iz rok v roke in sem jih
kmalu vse razdal.

Organizacija AJZ sedaj res
peša, toda prepričan sem, da bi
bilo drugače, ako bi se upošte-
valo besedilo letakov, katere sem
delil. Danes bi imeli na želez-
nem okrožju močno socio. federaci-
cijo, ne pa šibko organizacijo, v
katero sedaj menda spadajo sa-
mo odborniki z John Movernom
na čelu. Na konvencnem banke-
tu bi ne imeli profesorja Jagra,
imeli bi katerega drugega, ki bi
pokazal pot, po kateri naj delav-
stvo hodi, da doseže uspehe. Or-
ganizacija, ki hoče napredovati,
mora biti ustanovljena na pravi
podlagi. Jakobu pa lahko po-
vem: kakršno seme ste sejali na
ustanovnem zborovanju, tak je
zrasel tudi sad.

Joseph Ule.

Smrtina kosa.

Forest City, Pa. — Dne 28.
sept. je tukaj preminul večletni
tajnik društva št. 124 SNPJ in
soc. kluba št. 10, br. Joseph
Pavšek. Pokojni je bil aktiven
član teh organizacij in dober a-
gitor za Prosveto in Prole-
tarcia.

Joseph Pavšek je bil rojen 13.
jan. 1888 v St. Lambertu pri
Litiji. V Ameriko je prišel pred
16 leti in je ves čas živel v tej

naselbini. Tukaj zapuška sopro-
go in dva otroka v starosti se-
dem in deset let, v starem kra-
ju pa mater, brata in štiri se-
stre. Radi svoje poštenosti in
značaja je bil zelo priljubljen,
kar je pokazal tudi njegov po-
greb, ki je bil eden največjih v
naši naselbini. Društvo in soc.
klub, za katerega je storil veliko
dobrega v svojem življenju, ga
bosta zelo pogrešala. H klubu je
pristopil takoj, ko je prišel v to
deželo. Društvo št. 124 SNPJ
in soc. klub sta mu poklonila
krašnje vence v zadnji pozdrav.
Pri odprtem grobu se je poslo-
vil od njega br. A. Zajc; pri po-
laganju njegovega trupla v zemljo,
so se orosila očesa navzočih,
ker so čutili, da je naselbina z
njim veliko izgubila.

Vzrok Jožetove smrti je bila
proletarska bolezen, katero si je
nakopal pri delu v premogovni-
ku in ki ga je mučila dolgi pet
let. Radi boleznij je bil meseca
junija prisiljen resignirati kot
društveni tajnik. Pustil je delo,
ki ga je vestno opravljal več let
v korist društva in ki je pod nje-
govim tajništvom napredovalo
skokoma.

Pokojni Jože Pavšek je bil člo-
vek, ki bo živel v spominu vseh,
ki so ga poznali. V delavskem
gibanju je bil naselbine je z nje-
go smrtjo nastala velika vrzel,
ki jo bo težko zakriti. Odsel je
v prerani grob po krivdi siste-
ma, ki ga je sovražil in se bori
proti njemu v življenju. Jože ni
živel zaman, storil je mnogo do-
brega za probojo delavstva v tej
naselbini. Njegovi tovariši mu
bodo sledili in nadaljevali delo,
katerega on ni mogel končati.
Slava njegovemu spominu, dru-
žini pa naše iskreno sožalje. —
Anton Zajc.

Rudarne razmere.

Krayn, Pa. — Bila se zim-
ska sezona in zopet bomo potis-
njeni za peč in imeli malo več ča-
sa za razmišljanje o krutem
položaju, v katerem se nahajajo
posebno premogarji. V zadnjih
treh letih smo prijedali na ni-
lo. Kaj še pride v bodočnosti,
je težko reči.

V tej okolici je bilo delavstvo
organizirano v organizaciji U-
MW. Delavstvo šele sedaj spo-
snava kolikšnega pomena je stro-
kovna organizacija zanj. To
naj nam bo dobra šola, kako se
ravnati v bodoče, ker organizi-
racija se bomo morali znova; v to
nas silijo razmere, v katerih se
nahajamo premogarji, posebno
v Pennsylvaniji. Šikanirani
smo brez izjeme, življenske po-
trebščine navijajo vedno više,
naše mezde trajo kot gladen
volk oyce. Ne vprašajo kako se
boš preživel, niti malo se ne
zmislilo za trpina, ki jim je na-
gromadil milijone. Nič jim ni
mar pomanjkanje in trpljenje.
Druge pomoči ni kakor da si sa-
mi poiščemo svoje pravice. Ved-
no v tej ameri korakati ne mo-
remo. Treba bo odločnosti, žr-
tovanja in skupnega dela, da se
zamujemo popraviti. S tem ne
mislim nikake krvave revolucije,
ker sem proti vsakemu nasi-
lju in sem prepričan in verujem
le v možgansko revolucijo. Z o-
rožjem si delavstvo ni priborilo
še nikdar uspehov pač pa obrat-
no. Naša dolžnost je, da se or-
ganiziramo politično, ako hoče-
mo voditi boj proti kapitalizmu.

Ako bi delavstvo se oprijelo
dela in pričelo misliti s svo-
jo lastno glavjo, bi se naš položaj
znatno izboljšal. Dolžnost naše
je, in ustava nam daje pravi-
co, do svobodnega mišljenja, ti-
ska in govora. Po modernem
kapitalizmu smo že tako izžeti,
da sploh ne moremo biti bolj.
Premogar je po večini preširan
povsod, bodisi v starem kraju
ali tukaj. Se dobro se spomi-
njam iz domovine, ko smo prišli
rudarji skupaj, so nas že od da-
leč opazovale pobožne kmetice,
kakor kakšne zveri.

Kaj bi bilo danes, ako bi ne
bilo premogarjev? Ne bi bilo
grabežljivih požeruhov milio-
narjev, slovitih naprav in o-
gromnih mest, ker iz črne-
ga demanta so zrastle razne naprave
in mesta. Za naše delo so nas
potislili v brezdelje in vzeli so
nam pravice. Temu smo nekoliko
krivi sami in naše koruptno vod-
stvo. Ali dokler živimo, se mo-
ramo boriti za obstoj, za borni
kos kruha. Upravičeni smo do

Plamo iz Julijske Krajine

Trst, 15. septembra.

Glavna proslava desetletnice
d'Annunzijevega pohoda na Re-
ko 12. t. m. se je vršila v Rimu
v Ronkih in na Reki sta bili pro-
slavi krajnjega obsega. V os-
predje proslavljanja osvobodit-
ve Reke pa so stopile Benetke:
"plebiscitom za osvoboditev ita-
lijanskega morja". V pozivih je
bila opisana Dalmacija kot čist
italijanska zemlja. Nabrali so
50 tisoč podpisov. Podpisali so se
tudi Giurati, predsednik poslan-
ske zbornice, Volp beneški komi-
saris Zarzi in v nedeljo je v gle-
čališču Fenice zapisal svoje ime
v nabiralo polo št. 1330 savoj-
ski princ Ferdinand, princepe de
Udine. S plebiscitom je bila zdru-
žena zahteva, da se proglasi Ga-
briele d'Annunzio za častnega
meščana Benetk, kar se je zgo-
dilo s posebnim proglasom občin-
skega komisarija.

Koliko je Dalmacija italijan-
ska, o tem pričajo najbolj šte-
vilne ljudske šteje. Leta 1911
so našli v Dalmaciji 610.666
Jugoslovencev, to je 96,16%,
in 18.028 Italijanov, to je 2,84%
prebivalca. Znani tržaški novinar
Mario Nordio je s potovanjem po
Dalmaciji pred dvema letoma
povedal v "Piccolo" da je v de-
želi Italijanov menda šest ali se-
dem tisoč. Pribežnikov iz Dalma-
cije v Italiji je tudi le par tisoč.
Mladega fanta, po domače
Tončekovega iz Ljubina, so obo-
dili v Tolminu zaradi slovenskih
knjiž, ki so jih našli pri njem, na
35 dni zapora pogojno. Enaka ka-
zen je zadela tudi tolminskega
kaplana Premra, ki je pa proti
osodbi vložil priziv.

Goriška deželna komisija za
žitno bitko je v svoji zadnji seji
določila nagrade za tekmovalce
v letu 1928-29. in izročila me-
drugimi: v oddelku za vsepote-
stna priznanja diplomu in kolaj-
no Stefanu pl. Premiersteinu v
Ljubcu pri Idriji, Ivanu Lam-
petu v Črnuem vrhu, Alojziju No-
vaku v Idriji in Cirilu Reju v
Cerknem; v oddelku za srednja
posestava osmo nagrado Angelu
Mlečniku v Bukovici in v odde-
ku za mala posestava deveto na-
gradjo Josipu Mozetiču v Biljah.

V Kopru se je ustanovila vi-
narska zadruga. Član postane,
kdor vplača delež sto lir in lah-
ko odda zadruzi na leto vsaj 5
kvintalov grozdja. Pod območje
zadruga spadajo poleg drugih va-
si tudi Marezige in Dekani.
V Primorje prihaja vedno več
vina iz notranjosti države, ker
ima domače vino precej višoke
cene. V južnih pokrajinah je še
nad 20 milijonov lit neprodanega
vina lanske letine. Novi most iz
Kalabrije ponujajo zelo poceni.
Zato si za letošnji domači pride-
lek položaj posebno ugoden.

V Julijski krajini otvorijo
za nastopajočim šolskim letom 25
novih ljudskih šol. Nove šole bo-
do tudi v Matenjavi, Prestran-
ku, Zavljah, Poljanah pri Cer-
knem, Permanih pri Matuljah,
Kosezah in Baču pri Knežaku.

Nov zelenjadni trg so otvorili
v Gorici ob Verdijevem Korzu.
Gradba je moderno delo. Na pro-
storu prejšnjega trga se zgradi
poštna palača.
Sedaj, ko bo tržaški vodovod
skoro dograjen in ko je gotovo,
da se prično vodovodna dela v
Istri prihodnjega spomlad, je oži-
vela tudi v Gorici želja po vodo-
vodu. Mesto ga nujno potrebuje.
Mali kromberški vodovod že dav-
no ne zadostuje niti za bližnji del
mesta, v ostalem pa se uživati
vodo iz Soče. Mislijo se je v za-
dnjih letih na dotok vode iz Hu-
blja, ali stroškov bi bilo okoli
16 milijonov lir. Zato stopa zo-
pet v ospredje cenejši Mrzel
med Solkanom in Plavmi, ki bi
dal mestu izvrstno vodo. Gori-
ški magistrat je pred vojno že
desetletja proučeval izvirke Mr-
leka, komisije so stale ogromne-
ga denarja, do vodovoda pa le ni
prišlo.

boljšega, ki nam pripada. Ako
hočemo, da ga izvajamo, se
moramo organizirati politično in
drugo potem pride stopnjema.
Dne 5. nov. se vrše v našem
okrožju volitve. Storimo svojo
dolžnost, vsi na voličke, možje
in žene. Naš brat Frank Naglič
je kandidat nadzornika v okra-
ju Adamston. On je zmagal pri
nominacijskih volitvah 17. sept.
Ne pozabimo na 5. novembra.
Naša dolžnost je, da delujemo
skupno za našega brata Frank
Nagliča. Naselbina Dunio in St.
Michael naj stori svojo dolžnost.
Henrik Pečarič.

Za napise in javne oglase v tu-
jem jeziku je bila po odloku 9.
maja t. l. določena petkratna pri-
stojbina. Nekateri občinski na-
čelniki so vporabljali ta odlok
tudi za napise v slovenskem je-
ziku in so predpisovali za nje
setkratno pristojbino. Vaški če-
ljarji v Kojakem je moral plačati
za napise v slovensčini 183 lir. K
odloku 11. febr. 1923. o določbah
pristojbin za napise in oglase v
tujem jeziku je ministrstvo iz-
rečno razglasilo, da se slovenski
nemaški jezik ne smeta sma-
rati za tuja jezika. Tozadevno
je z novim odlokom iz letošnjega
maja ni nič izpremenilo, zato je
vli goriški prefekt s slovenske
strani naprosen za točna navodi-
la občinskim načelnikom v tej
zadevi.

Na vseh vojašnicah finančnih
stražnikov ob meji morajo biti
vsak dan od zore do mraka. To-
ko je ukazal te dni vladni načel-
nik.

Goriški prefekt S. Domperli o-
biskuje občine po deželi. Povsod
se razgovarja z občinskimi na-
čelniki o raznih krajevnih zade-
vah. Ljudstvo ga sprejema do-
stojno. Prefekt sprejema v Gori-
ci stranke vsako soboto dopold-
ne. Dostop ima vsak italijanski
izražavaj, bivajoč v goriški po-
krajini.

"Istituto Comunale Abitazioni
Minime" je zgradil v tržaškem
mestu še več hiš z malimi stano-
vanji. Vodstvo instituta je te dni
sklenilo, da zgradi v najbolj ljud-
skih mestnih delih 65 hiš z 800
stanovanji za delavce in male u-
radnike. Razsežnih stanovanj je
v Trstu dovolj, malih pa pri-
manjkuje tako, da pomeni 800
novih takih stanovanj le delno
kritje potrebe.

Na Koprčini so imeli lani 14-
383 kvintalov maslin (oliv), kar
je dalo olja 1970 kvintalov. Tudi
pridelek prejšnjih let je bil pre-
cej enak lansnemu. Ako računa-
mo ceno olja za kvintal 750 lir,
znaša škoda, ki jo ima Koprči-
na radi posebnih maslin, okoli 1
milijon in 400 tisoč lir. Enako
tudi v drugih delih istrske po-
krajine ni bilo maslin. Ze iz ko-
prskih podatkov je razvidno,
kakšno ogromno škodo trpijo
letno istrski seljaki, ker jim je
zima uničila masline.

Iglesias se upira ameriškim so-
cialistom.

Washington. — Santiago Igle-
sias, tajnik Panameriške stro-
kovne federacije in portoriški
delavski voditelj, ni naklonjen u-
stanovitvi splošne socialistične
zveze za ameriški kontinent.
Sklep za ustanovitev take or-
ganizacije je sprejela eksekutiva
ameriške socialistične stranke
na svojem zborovanju na pripo-
ročilo novega tajnika Seniorja in
Hillquita. Namen te organizaci-
je bi bil ustvarjanje bolj efektiv-
ne fronte proti ameriškomu im-
perializmu. Iglesias pravi, da čas
za tako organizacijo še ni tukaj,
ker delavstvo je treba prvo or-
ganizirati strokovno. Je sličen
argument kot ga ima hierarhija
Ameriške delavske federacije.

Governor kritizira kaznilnice.

Port Arthur, Texas. — Gover-
ner Moody se je sprevlad na držav-
ne kaznilniške farme, katere
je označil kot "sibiriske" institu-
cije za vzgajanje kriminalcev.
Govoril je na konvenciji Ameri-
ške legije in urgiral reformirani-
je kazenskih institucij.

Kazenska farma je bila zgra-
jena za 600 oseb. Na nji se naha-
ja 1000 kaznjencev. Da je refor-
ma kazenske uprave potrebna,
je razvidno iz dejstva, da obla-
sti mečejo skupno v zapore sta-
re, profesionalne grešnike in
mlade kaznjence. S tem nudijo
vse priložnosti, da se mlajši gre-
šniki nauče v zaporih vseh izur-
jenosti od svojih starejših tova-
ristev.

Napredek farmarskih zadrug.

Bartley, Neb. — Letno poro-
čilo farmarske tržne zadruge
Bartley Equity Exchange izka-
zuje \$15,664.31 dobička. Zadruga
ima moderno poslopje in le-
po finančno rezervo.
Gascoyne Farmers Equity
Exchange iz Gascoyne, N. D., po-
roča, da je naredila \$4,006.72 do-
bička v zadnjem letu. Zadruga
obratuje malo žitnico.

Skravljanje delovnika tiskarjev.

Milwaukee. — Milwaukee ti-
skarji, ki delajo pri dnevnikih,
so dobili znižanje delovnika iz 48
na 45 ur na teden. Dosedaj so i-
meli skrajšani delovnik le pri
"Milwaukee Leaderju", ki je e-
dini delavski dnevnik v deželi.

Brezžični prenos električne energije

Ze dolgo časa razmišljajo in posku-
sajo učenjaki in tehniki, kako bi se mogla električna
energija razdeljevati med odjemalce, ne da
bilo treba uporabljati žice in kable kakor
daj. Radio-telegrafija in telefonija sta že
kak brezžični prenos energije v malem, na-
da se pri tem večina energije izgubi med po-
jo v zraku. Iz oddajne postaje, ki n. pr. v
liki električnih valov izžarja 1 kw. električne
energije, je naročnik, ki biva 100 km od
staje, lahko preštere kvečjemu 4 milijardi
ke. Ta energija je tako neznatna, da brez
čenja vobče ni porabna. Po tej poti se ne
pride nikamor, dokler imamo že milij-
krat bolj ekonomične načine prenašanja
trike po žicah. Navzile temu bi se pa po-
vodov in kablov silno radi odkrivali in po-
v tej smeri nikoli ne bodo menjali. Ako bi
žični prenos uspel, bi si lahko prihranili
te drage naprave in elektrika, ki jo danes
ali manj uporablja vsak človek, bi se mo-
pocenila. Vse prizadevanje tehnike gre
za tem, da se žice nadomestijo s prirodni-
vodniki: z zemljo ali zrakom.

Med znanstveniki, ki so v brezžičnem
prenosu električne energije dosegli vsaj de-
ne uspehe, je treba omeniti v prvi vrsti na-
rojaka dr. Nikolo Teslo, potem pa Hertza,
Conija, Steinmetza in ameriškega inženirja
Thomasa. Poskusi teh mož že kažejo v mo-
nih oblikih, kako nekako bo v bodočnosti
gledalo brezžično prenašanje električne en-
gije. Mnogo obetajo zlasti načrti Ameri-
Thomasa, ki je — kakor vse kaže — našel
današnje prilike najbolj pripravno pot.

Pokojni nemaški profesor H. Hertz, ki
prvi odkril električne valove, je skušal pre-
šati električno energijo na ta način, da je
love s pomočjo posebnih zrcal združil v en-
snope žarkov, ki jih je lahko nameril, kamor
hotel.

Marconi, ki je nadaljeval Hertzove po-
se, je njegove osnutke v prvi vrsti pri-
za praktično uporabo. Tudi on usmerja s
sebnimi antenami električne valove v obliki
kega anopa žarkov proti odjemalcu. Na
način se med potjo izgubi le malo energije
prenos postane bolj ekonomičen. Marconi
drugi pa se v prvi vrsti bavijo samo z be-
žičnim prenosom govornice in glasbe, ted-
brezžično telegrafijo in telefonijo. Ne gre
za prenašanje elektrike v takih množinah, da
lahko služila n. pr. za razsvetljavo in po-
električnih strojev. S tem se je začel bav-
prav za prav šele naš Tesla, ki je sploh ub-
popolnoma nova in samosvoja pota v brez-
nem prenašanju elektrike. Tesla je začel
lati z elektriko zelo visoke napetosti. Izumil
poseben transformator, ki daje električne to-
pod napetostjo nekaj milijonov voltov. Za p-
našanje teh tokov do odjemalcev je uporabl-
zemljo. S posebnimi pripravi mi je na ta
čin lahko kjerkoli iz tal odvzemal polju-
množine elektrike, ne da bi mu bilo treba u-
rabljati žice.

(Dalje prihodnjik.)

POJEDINE STARIH RIMLJANOV.

Če primerjamo naše bankete z gostiji
starih Rimljanov, moramo reči, da se im-
ne najdejo požeruhi, ki bi delali čast njih
nenasitnosti. Vsak povprečen Rimljan je je-
po večkrat na dan, in sicer obilnejše ka-
dandanašnji prav imovite rodbine. Zaji-
obed in večerja je obsegal vedno po več
hrkati. Začetek je bil nekakšen "hors
oeuvre" in je sestajal iz rib, jajec in pikant-
kislj jedi, ki dražijo apetit. Glavni obrok
je imenoval "pugna" in je bil v resnici pre-
cata bitka, v kateri ni junak nikdar odpo-
Kuharji so prinesli na mizo cele živali, ka-
so gladeži tesali po mili volji. Vsak sladok-
je prišel tukaj na svoj račun. Prvi

Vesti iz Jugoslavije

TATVINE LAŽNEGA GROFA, ARETIRANEGA V PARIZU.

(Izvirno.)

Zagreb, 19. septembra 1929.

Zagrebska kaptolska zakladnica hrani mnogo dragocenih starin vrednih več milijonov. Tako zlate križce z velikimi biseri in smaragdi, mnogim starih umetniških del in predvsem edino na svetu ohranjeno staro dragocenost iz slonove kosti, diptih, ki ga ves znanstveni svet ceni na težke milijone dinarjev.

Poročali smo že, da je ta dragocenost iz slonove kosti izgubljena iz zakladnice. Čuvarki zakladnice tega menda niti zdaj še ne bi opazili, ker je bila namestjena originala v zakladnici spetnopolnarejena kopija, in je bilo treba šele tuja, da je odkril tatvino. Neki nemški Zid, ki je pred letom hotel odkupiti od zakladnice to dragocenost, a je ni dobil, ker kaptolska zakladnica ne mara teh dragocenosti prodajati, ta nemški Zid torej je na svojem potovanju po Ameriki našel v bostonskem muzeju to isto dragocenost iz slonove kosti.

Tudi v napisu je bilo povedano, da je to iz zagrebske kaptolske zakladnice. Zid je potem vprašal iz Nemčije zagrebsko zakladnico, kako da je prodala, dočim svoj čas njemu ni hotela, dasi je ponudil 1 milijon dinarjev. Zagrebska zakladnica oz. njeni vodje so se seveda začudili, kako je mogoče, da bi se ta dragocenost nahajala v Bostonu v Ameriki, ko ga vendar niso prodali in ko je tudi ne pogrešajo. Sli so v zakladnico in našli — kopijo, ponarejeno kopijo diptiha. Tatvina je bila odkrita. Tat je s silno spretnostjo ukradel diptih, na njegovo mesto postavil kopijo, originala pa prodal za težke denarje.

Začeli so s preiskavo ter je padel sum na nekega dalmatinskega pustolovca Maratovića, ki je hodil po svetu ter se izdajal za grofa Piellyka, čemur je nasel mnogo ljudi. Prav tako je prišel v Zagreb. Ugotovljeno je, da je grof Piellyk prišel k stanovanju na stolpu zagrebske katedrale ter poprosil za stanovanje, češ, on bi rad živel v miru in tihi, da bi stanoval v stolpu. Čuvar stolpa mu je res odstopil eno sobo v kateri je živel ta "grof" s svojo zaročenko ali ženo. Čuvarju se ni nič čudno zdelo, da je ta "grof" večkrat brez denarja, marveč mu je slepo verjel. Ugotovili so, da je bržkone Piellyk ukradel diptih, ker je potem naenkrat odpotoval v Pariz, odkoder je baže namenjen dalje v Ameriko. Zato je zagrebska policija, ki izdala tatvino, za njim ter naprosila še posebej pariško policijo, naj zasleduje in po možnosti aretirajo pustolovca Maratovića.

Naenkrat so se v Zagrebu domislili, da je morebiti iz zakladnice še kaj drugega ukradenega in ne le diptih. Sestavila se je komisija, ki je pregledala zakladnico in rezultat je bil — strašno. Ugotovili so, da je bilo poleg diptiha ukradenih še drugih dragocenosti za kake 3 milijone dinarjev. Naslednjega dne so ugotovili še, da je bil ukraden tudi zlat kelih, obrobjen iz dragulji. Neki draguljar je izjavil, da so bili smaragdi v tem kelihu tako veliki, da je vsak posebej veljal najmanj 300.000 Din. Komisija se nadaljuje s pregledom in povsem mogoče je, da odkrijejo še druge velike tatvine.

Obenem se je zvedelo, da je nekega ukradel ta "grof" tudi dve sliki starega slikarja Raffaela, ki ju je potem prodal v Jugoslaviji. Zdjaj so se ustrašili tudi v dalmatinskih cerkvah, ki hranijo pomembne dragocenosti, ali ni mogoče tudi pri njih bil "grof" v gostih. Pregledujejo cerkve in zakladnice in trepetajo ob misli, da jim je kaj ukraden.

Včeraj pa je prišla v Zagreb vest iz Pariza, da so v nekem hotelu aretirali grofa Piellyka ter vtaknili v preiskovalni zapor. Zdjaj zahteva pariška policija obsežne akte iz Zagreba, nakar šele bo našega prvega večjega pustolovca predala našim oblastem. "Grof" Piellyk je name-

stu ukradenega diptiha postavil na njegovo mesto kopijo. Zdjaj pa ne more namestu sebe poslati v zapor — kopijo. Sam bo sedel.

Slučaj pa kaže, kako lahko verni so še ljudje, da zaupajo navadnemu človeku vse, če le pove in se zlaže, da je — grof. Tega si je bil v svesti ta dalmatinski pustolovec in je znal tudi to izbrabiti zase. Ljudstvo je še vedno veselo grofov in plemičev.

Hudomušneži pa se muzajo, češ prav hudič, če je vzel nekaj, kar noben ne rabi in če je bilo doslej brez koristi in ga krstijo: brihten fant, vreden družbe, v kateri je zrastle ...

Koliko piva popijemo v Ljubljani. — Je pač vroče.

Ljubljana, 19. sept. 1929.

Nebo nad Slovenijo nam je letos silno prijazno. Od maja meseca imamo skoro same lepe dneve, le malokaterkrat se je vreme skisalo, a le za toliko, da je dalo zemlji vode, kolikor jo je potrebovala. Potlej je spet posijalo sonce. Za to so hvaležni naravi predvsem kopalci in turisti, ki so v letošnjem poletju lahko izkoristili zase nad 100 dni. Tudi zdaj, ko stopamo že v jesen — po koledarju v dveh dneh, a v naravi je že povsem jesensko razpoloženje — se vreme nič ne izpreminja. Ponavadi se pojavi jesen z dežjem, ki kar ne mara prenehati. Letos je september bil doslej lep, zvest pregovor: "Če je Tilen slabe volje, ves mesec ne bo boljši". Tilen je v pratiki naslikan na 1. sept., ki pa je bil dobre volje in ves v soncu. Tako bo zdaj menda ves mesec, če smemo verjeti narodnemu pregovoru.

Vzporedno s tem lepim poletjem je šla tudi lepa prodaja piva letošnje vroče mesece. Številke nam najbolj kažejo, kako je naraslo poletje s svojo vročino in kako kar ne mara odnehati. V zadnjih 8 mesecih t. j. od januarja do konca avgusta smo popili v Ljubljani 828.748 litrov piva. V posameznih mesecih je bil konzum piva sledeč: januar — 37.758 litrov; februar — 29.950 l., marec — 25.887 l., april — 25.887 l., april — 54.276 l., maj — 68.050 l., junij — 154.125 l., julij — 224.537 l., avgust — 234.537 l.

Od marca do aprila se je konzum podvojil, od maja do junija se je konzum piva spet podvojil, in od junija do julija je poročil za 70.000 litrov. Od marca do avgusta je konzum stalno narasel. Tudi v septembru ne bo še nazadovol, to pa radi vselej, kjer se je stočilo krog 200.000 litrov piva. Oktobra pa bo konzum piva gotovo upadel znatno.

Vsega skupaj smo torej letos popili 828.746 litrov piva. Kaj in koliko pomeni to v denarju, v vrednosti? Če računamo povprečno liter po 9 dinarjev, znaša to 7.458.714 Din. Iz tega denarja bi se prav lahko zgradilo veliko palačo. V samih zadnjih štirih mesecih se je popilo piva za 6.327.866 Din.

Vročina je bila, pa se je mudilo vlivati v grlo in izlivati iz denarnice.

Človek bi to razumel, če bi to "pivo" bilo res kaj vredno. Ali jugoslovanski kartel dela prav slabo pivo. Ljudje so pa — ljudje. Pili bi še slabše ...

Truplo brez glave — identifikacija.

Beograd, 18. sept. 1929.

Dne 10. maja letos so našli v železniškem skladišču v Nišu paket, ki je širil neznan smrad. Ko so ga odprli, so našli v slamo in vrečo povito truplo brez glave in brez nog. Zaslutili so zločinski ali politični umor. Preiskava ni mogla dognati ničesar pozitivnega. Na policiji so se javljali ljudje ter ogledovali truplo, a nihče ga ni spoznal.

Tako so poročali takrat časopisi. Po najnovejših odkritjih pa je sklepali, da so že kmalu potem dognali, za koga gre. Kanesje so na obali reke Morave našli v vreči povito glavo in noge. Bili so deli v Nišu najdenega trupa.

Med ljudmi, ki so na policiji ogledovali truplo, je bila tudi Desanka Petković, ki je v trupu

spoznala truplo svojega moža, strojnega ključavničarja Nikole Petkovića, ki je bil znan komunist. Policija sicer ne mara dajati nikakih pojasnil, pravi pa, da je truplo bržkone res truplo Petkovića. Obenem pa daje poročila, da so ga ubili najbrže komunisti sami, ker je vdova njegova dobila po pošti anonimno pismo, naj ne išče več moža, ker ga ni več med živimi. Prav tako pravi vdova, da je prišel maja meseca neki možev znanec k njej in ji sporočil isto.

Vsekakor: bestialni umor je političnega značaja, pa naj si že da so ga ubili pristaši ali pa nasprotniki ali pa ... kdorkoli. Čez deset let bomo zvedeli natančneje.

JESEN JE PRIŠLA...

Ljubljana, 20. sept. 1929.

Zrak je ves prepojen z jesenjo. Zjutraj je megleno, potem se sonce prebije skozi megle in šele proti poldnevju doseže svojo moč. Zjutraj ne more pregnati več hladu, in zvečer, že popoldan, ko se sonce nagiba k zapadu, lega spet hlad. In zgorod mrak.

V zraku je jesen. Drugače je v mestu ne vidimo očitno. Hodimo po trotoarjih, od straneh so hiše, le kamen, so izložbe, ljudje hita za poslom — in le zrak nam razodeva, da je prišel od nekega izven mesta in da je prinesel s sabo vonj jeseni. Nekje zunaj se že barva listje, steze se zasipajo z listjem, pod nogami ti šumi, če se sprehodiš po njih, sadno drevo je obrabno ali pa se vise v dreve zreli sadovi in zore v soncu do popolne maslenosti.

A s trotoarja vse to le zaslišati, zaslišati še, ko ti veter od bogve kot prinese en rumen list z bogve katerega drevesa. Morda z ljubljanskega gradu...

Pa greš na grad. Steze na grad so že posute pa tam z rumenim listjem. Kostonji na vrhu so že jesensko revni, na klopih se de upokojenci in čakajo sonca, ki se je prav kar skril za oblaki. Pogovarjajo se med sabo, veseli so lepega vremena, a želeli bi vsaj malo dežja, da bi lahko šli iskat gob na Golovec. Tamkaj ima vsak od njih svoj kraj s svojimi gobami, ki jih skrbno pokriva z listjem, da se zrastejo malo in da jih ne najde druga roka.

Na Golovec v gozdih pa lazijo starke, neboljene in sključene, pokaljujejo in nabirajo suhljad, odpadle vejice, smrekove storže, nalagajo butarice na ramena in odhajajo betežne domov, vesele se kofetka ali čajka za večerjo.

Gledaš z gradu po ljubljanskem polju in vidiš, da je trava zgrubila svojo polno zeleno barvo in da rujevi.

Jesen je prišla, čas žetve in trgatve, čas, ko žanješ, kar si sejal. Ljudje, ki so sejali, so upali več, zdaj ob žetvi so razočarani. Ljudje ki niso sejali nimajo kaj četi in jim je zdaj hudo.

Taka je jesen. Na dušo lega, na srce. Božajoč sonce te zva-bi na vrh, sprehoča se, veseli si se premočnega sonca, prijetno je... Pa zaveje lahen veter in ti vrže pred noge rumeno listje...

Tragična smrt matere. — Dne

17. sept. zjutraj je na 14. porodu umrla 40letna žena rudarja Marija Hudomalova iz Dolenje vasi pri Zagorju. Tragična smrt priljubljene žene je pretresla prebivalstvo, ki je hodilo v velikih trumah kropit mater in otroka.

Pridelek tobaka. — V Jugoslaviji upajo letos pridelati 12 do 13 milijonov kilogramov tobaka. Na vsakega državljanca torej en kilogram tobaka.

Smrtina nevarna. — 81letni posestnik Josip Furlan je šel peš iz Lozice pri Vipavi k znanemu v Razdrto. Ker ga le ni bilo nazaj, so ga šli iskat in so ga našli mrtevga v bližnjem potoku. Vračal se je po ozki bližnjici in padel v vodo, zadel ob kamenje in se ubil.

Smrtina kosa. Na Dol. Brezovici pri St. Jerneju je umrl tamonjši posestnik Aleksander Wutscher.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Po hoji spoznaš človeka

Že dolgo si znanost prizadeva, najti na človeškem telesu karakteristične znake, iz katerih bi bilo moči sklepati na duševnost in značaj človeka. Iz tega iskanija so se rodile pomožne znanosti: frenologija, ki išče nekih zavistnosti in zvez med obliko lobanje in značajem, fiziognomika, ki skuša razbrati poteze na obrazu, hriodontija, ki je našla izraz značaja v obliki rok, in slednjič grafologija, ki temelji na prepričanju, da se v pisavi nepovrjeno odraža duševno stanje človeka. Vse širi pomožne znanosti se pod skupnim imenom karakterologija (značajslavje) bore za veliko spoznanje človeške osebnosti, žarišča njegovega jaza.

Koliko bodo pogloble naše samospoznavanje, je težko reči. Človeški značaj je takšnih dimenzij, da ga je težko pregledati in še težje ukleniti v stereotipne definicije.

Skoda, da je karakterologija mnoge pojave, v katerih se tudi zrcali naša duševnost, prezrla. Iz gibanja, zlasti iz hoje, se je dosedaj še prav malo sklepalo na značaj. Doslej še skoro nihče ni upal trditi, da je moči iz hoje razbrati nekatere najmarkantnejše poteze značaja. Nemara sta vzrok temu bežnost in minljivost hoje, ki je ni moči, kakor potez na obrazu ali pa pisave, mirno opazovati in proučevati pod povečevalnim steklom. V naslednjem bomo skušali pokazati, da tudi noge govore svojo posebno govorico, razumljivo vsakemu, ki ima dovolj ostre oči.

Znano je, da možgani s pomočjo živčevja — večinoma podzavestno — zapovedujejo vsemu organizmu, torej tudi mišicam, ki gibljejo noge. Vsako duševno razpoloženje sproži neke izvestne gibe, zlasti kadar je volja izločena. Na ta način tudi hoja v preciznih ritmičnih odtenkih izraža vsako duševno razpoloženje. Nemara dvomite o tem? Ali komu se še ni zgodilo, da je po mnogih letih, v popolnoma spremenjenih okoliščinah spoznal starega znanca — po hoji? In na česti vam je pri pogledu na neznanca gotovo že prišla na um primer: drobi kakor stara ženska, ali stopica kakor star žandar ta pa se plaz kakor zločinec. S tem človek nehoti prizna, da je v hoji res nekaj značilnega. Ampak hoja ni značilna samo na oko, tudi uho lahko sliši o njej marsikaj pomembnega. Zvok iz ritma koraka močno karakterizira posameznika, izražata pa tudi značaj cele rase. Posebno jasno se vidi to na korakajočih četah.

Pri presojanju značaja iz načina hoje pa je treba biti previden, zakaj značaj se spreminja tekom življenja in popolnoma neodvisno od volje kar ne ostane brez vpliva na hojo. Poklic vpliva nanjo še posebno močno. Ni težko razlikovati hoje posameznih poklicev: Mesar hodi gotovo čisto drugače kakor učitelj. Poklica pač tudi v značaju ni mogoče zatajiti. Prav tako tudi ne temperamenta. Fantastičnega človeka je lahko razlikovati od samozavestnega itd. Vendar pa se temperament le redkokdaj pokaže v nepopraceni obliki. Ponavadi se pod oblastjo razuma prikrije ali pa odene v drugačne oblike. Pameten človek stopa drugače kakor praktik, trezen govornik drugače kakor fantazist.

Slednjič pa vplivajo na način hoje tudi trenutno razpoloženje in nagoni. Ljubzen, sovraštvo, spoštovanje, prezir, delavnost, bojevitost itd. vse daje drži telesa in hoji sami poseben značaj.

Če pomislimo, kako se te činjenice med seboj prepletajo in po kakšnih ovinkih sestavljajo končno rezultanto bi skoraj dejali, da ne bo moči razlikovati posameznih načinov hoje, kaj šele razbrati v njih glavne poteze značaja. Toda grafologija, čije stvarnosti danes menda nihče več popolnoma ne zanika, tudi ni mnogo na boljšem. Tudi ona proučava značaj iz kratkih bežnih vrtic, ki so bile pod bogve kakšnim okoliščinami in v kakšnem duševnem razpoloženju vržene na papir. Tudi pisava je rezultanta vseh onih neštevilnih notranjih in zunanjih vplivov, ki vladajo človeku, pa vendar spretneju očesu naslikajo piščev značaj v precej jasnih obrisih.

Kakor v pisavi tako tudi v hoji: iz tempa, oblike in drugih specifičnih lastnosti sklepati

na značaj. Ako predpostavljamo, da so vse funkcije organizma prilagojene druga drugi — kar tudi precej točno velja — tedaj bi n. pr. iz počasne hoje lahko sklepali na počasno delovanje možganov. Človek ki počasni hodi, tudi počasni misli in dela. Je flegmatičnega temperamenta, len, miren in brezbrizen. Ljudje, ki hitro hodijo, imajo pred seboj vselej nekega smotera, vendar pa prehitrata hoja lahko izdaja tudi vitalnost, vihravost, nervoznost, nejevoljo in nemir. Samo umeren tempo priča o duševni uravnovešeni. Kaže moža, ki si je svest svojih sposobnosti in znanja, ki je vztrajen, stvaren, pogumen in ki se zanesa na svoje delo. Pri takih ljudeh prevladuje razum, v nasprotju s ljudmi neenakomernega koraka, ki jih vodi čustva. Ti so večinoma obdarjeni z veliko impulzivnostjo, bujno fantazijo, fanatizmom in podjetnostjo, a manjka jim vztrajnosti. Zaradi tega tudi niso posebno zanesljivi.

Človek, ki pri hoji obrača stopala navznoter, je zatopljen v svoje misli; lovi se okoli neke fiksnе ideje in se hermetično zapira pred vplivi z drugih strani. Za družbo tak človek ni sposoben. Drugače je z ljudmi, ki obračajo stopala navzven. Ti nimajo lastnih prečnih misli in budno pazijo na okolico. Ničesar ne premo in ne preisljajo, so mnogostranaki, družabni in večinoma dobre volje. Včasih utegnejo biti tudi ljudje, ki stopajo navznoter dobrovoljnega značaja, a taki navadno niso posebno pametni.

Trdo in glasno stopanje dokazuje slabo obvladano energijo. Grobi izrazi in kričanje nadomeščajo pri njih premajhno vztrajnost in voljo. Ne sme se jih zamenjavati z ljudmi težkega koraka, ki karakterizira preudarnega, umerjenega človeka. Taka hoja ima lahko na sebi tudi nekega avelanostnega, veličastnega, kar se pa takoj spreveže v obliko drže, ako so ramena upognjena preveč nazaj in če je obraz nekoliko navzgor obrnjen.

Skakljajoča hoja je značilna za ženske. Priča o površnosti in pomanjkanju razsodnosti. Ljudje take hoje so ponavadi grizdalinki, ničemurni in večkrat tudi dokaj gibljiva jezika. Drugačje hoja simbolizira omahljivost, nerazumevanje, birokratstvo in muhavost. Malo boljše pričeva lo je moči napisati ljudem okornega koraka. Tem manjka sicer izobrazbe in oblike, nekam nezkušeni in nerodni so, drugače pa prijetni, pošteni in odkriti ljudje z najboljšimi namerami.

Kdor hodi preveč po petah je odkritega, svobodnega, poštenega in pogumnega značaja. Nasprotno pa isti, ki hodijo po prstih, prikrivajo svoje misli in namere, zviti so in prebrisani. Ktoli sklonjena glava in telo le še podčrta te lastnosti.

Nekateri, gredeč močno mahajo z rokami, da delajo na opazovalca vtis marljivih in podjetnih ljudi. Če imajo poleg tega še lahke korake, potem so nedvomno idealisti. Baš nasprotno pa dokazujejo, mrtvo ob telesu vse seče roke, ki kažejo na slabost, blaziranost, brezbriznost in lenobo. Ako je v vedenju teh ljudi vzlic temu še neka graci-joznost, potem prevladuje v njih le malomarnost. Zlastno je duševno razpoloženje ljudi, ki se jim močno upogibljuje kolena. To so ljudje, ki jih je strla peza življenja. Boječi so, nesigurni, malo samozavestni in če jim je telo tudi še naprej upognjeno, potem so tudi bojazljivi, ponižni, zaspani, popustljivi, sanjavi "tuhtaji". Med njimi in notoričnimi pesimisti, ki jih karakterizirajo počasna, malomarna hoja in mrtve roke, je le ozka vrzel.

Pravilna drža pri hoji je: glava pokonci, prsa ven, ramena nazaj. Človek, ki tako koraka je navadno dobrih živcev, samozavesten, neustrašen in čiste vesti. Možatost, samozavest in ponos so osnovne poteze njegovega značaja. Narahlo naprej potisnena glava pomeni sicer slavohelepnost, a brez potrebne energije. V splošnem se lahko trdi, da lepa, gladka hoja simbolizira harmoničen, kulturni značaj, dočim je okorna hoja znamenje neuravnovešenega značaja, čigar sestavine se ne vjemajo med seboj.

Doslej smo skušali vse tipične načine hoje porazdeliti v skupne in jim pridelati nek globlji pomen. Presojanje značaja iz hoje pa je moči še spopolniti empiričnim potem — z opazovanjem. Ni namreč posebno težko ugotoviti, kakšno držo telesa in

kakšen korak podzavestno izsili ena ali druga poteza značaja, ki je pri tem ali onem človeku posebno poudarjena.

Izkušnje uče, da površen človek sicer normalno stopa, da pa njegov korak ni v pravem razmerju s telesom, ponavadi je predlog in nihajoč. Pri pedantičnih ljudeh se opazuje baš nasprotno: ti stopajo preveč naddrobno. Energičen človek ima trd korak, ne da bi pri tem preveč obrusil pete. Enakomerno in harmonično zastavljanje nog prepreči preveliko obrabo. Omahljivec — v nasprotju z odločnim človekom — se pri hoji močno maje, dela kratke korake in se s petami komaj dotika tal. Trmoglavce močno obrabi zunanjo stran pete, dočim popustljiv človek najprej izbrusi notranje robove podplatov. Nezadovoljna, slabotna natura izhodi čevlje najprej na prstih. Nekoliko zbijajo se koraki, naravnost naprej obrnjena stopala in malo postrani nagnjena glava je značilna za hojo ljubenznih, pošteni in odkritih ljudi. Prav tako, samo mirujočih ramen in nalahno naprej sklonjene glave pa hodijo delavni, neupogljivi ljudje.

Previdnost se izdaja v preudarno-pozornem koraku. Ljudje, ki imajo to lepo lastnost, hodijo enakomerno in počasni, s pogledom uprtim v tla in se že na daleč izognejo vsakemu, ki jim pride nasproti. Baš obratno se vedejo svojevleklji. Ti se umaknejo le, če so primorani. Ako je svojevleklje povrhu še prepripljivec in izziavač, potem se najrajši kreta po robnikih pločnikov. Drugače "tuhtae", ki misli, da se mora vedno stiskati k hišam, da je lažje sam s svojimi mislimi. Tudi bojazljivi in ljudje s maslom na glavi se najrajši drže hiš, da so v primeru nevarnosti zavarovani vsaj z ene strani.

Ljudje, ki se gredeč spotikajo, so raztreseni, zatopljeni v svoje misli. Roke stikajo v pesti, samopalca sta izprožena. Korak jim je dolg in jih rad zanaša v stran. To so fantasti, obsedeni od neke ideje, a v zlic temu neustanovitni. Ljudje, ki popuščajo drugim na ljubo, ki prilagode svoje nazore potrebam, izpreminjajo in prikrivajo tudi svoj korak. To so vljudni, družabni značaji, šibke volje, ljubijo pa red in disciplino.

Lahko je spoznati na česti praznovnega človeka po njegovi skakljajoči hoji in krčevitem prižadevanju, da ne bi stopal na apare med kamenjem cestnega tlaka. Spozna se tudi po tem, da vselej pazi, s katero nogo bo stopil na cilj. Te in podobne malenkosti prepletajo vse njegovo početje, ker jim pripisuje veliko važnost.

Ciniki tišče komolce tesno k životu, glave nagibajo po strani in privzdigujejo ramena. Enoje ko tišče navadno v žepu. Ljudje, ki preskakujejo po dve in tri stopnice hkrati, so nesporno vročkrvne; nestrpne narave; za razdovedne in zaupljive ljudi pa je značilno, da človeka, s katerim grede vstric, nenehoma odrihva jo na desno ali pa na levo s poti.

Vse to so seve zgolj posamezne opazovanja in še mnogo sistematičnega dela bo treba, preden se bo ta panoga splošnega značajslavja po stvarnosti lahko kosala s starejšimi. Toda že iz dosedanjih izsledkov se vidi, da nači nhoje in prazna funkcija mišičevja, marveč, da se v njej zrcali nekaj globljega. Ljudje bi gotovo radi hodili čim lepše, čim bolj harmonično, pa ne morejo. Neka notranja moč jih prisili, da se tudi na zunaj pokažejo, kakršni so.

(Po N. Aranyosiju).

Senat prišel na pomoč državi New York.

Washington. — Senator Wagner iz New Yorka je predložil resolucijo za zvezno sodelovanje pri državni preiskavi trasta elektrike. Ker je resolucija odobrena po odboru za meddržavno trgovino, se ne pričakuje, da bi bila poražena od strani reakcijske narave.

Resolucija daje nalogo komisiji za meddržavno trgovino in zvezni komisiji gonilne sile, da sodelujeta s preiskavo trasta elektrike, ki jo je pričela vlada države New York. V newyorški komisiji za preiskavo tega trasta je tudi Frank P. Walsh, ki je znan radi svoje spretnosti pri izpraševanju prič. Tekom vojne je bil predsednik vladnega vojnega odbora za delo.

Gospodar zemlje

Človek se rad nazivlje "gospodar zemlje" in zabi pri tem, da tvori zgolj neznan drobec življenja na svetu. Če bi gledali na največjo razprostranjenost, bi morali prisoditi gorenji maslov — kremenčasti algi. To presenetljivo dejstvo poudarja veliki prirodopisec Raul France. V kubičnem centimetru humusnih tal je našel do 60.000 kremenčastih haljug in v morskem planktonu ni njih število nič manjše. Na ta način znatno presega vse druge organizme po življenjski množini. Človek bi moral vse življenske pojme izvajati od njih in izmeti vsa ostala živa bitja za izjeme, zlasti ker omenjene alge pripadajo k najstarejšim živim stvorom.

Ako si skušamo pridobiti nazorno predstavlo o živi masi, ki jo poznamo, ne najdemo niti najmanjšega znamenja o življenju zunaj zemlje. Za zemako notrino je France pokazal, da je že malo metrov pod površino vse življenje ugašnilo. Jamarjev ne kaže šteti med podzemljane, ker so njih bivališča zgolj vrstine zemanskega površja. Celu največje vodne globine leže še na "površini". Zračni ovoj odživljuje do najvišjih višav razne letelce. Dokod sega ta "vzdušni plankton", se ne ve. In če Svanta Arrhenius misli, da svetlobni pritisk odnaša posamezne bakterije v svetovni prostor, je to le domneva. Na zemlji sami je samo tenka plast odživljena, zato življenje ne more posebno vplivati na naš planet kot celoto. Živna masa je preneznatna, da bi kaj pomenila vprico geofizikalnih sil.

V vesoljstvu ima zemeljsko življenje komaj večjo vlogo nego atom v našem telesu. Zs s tem je izpričana "neskončna majhnost" človeka, ki si je v svojem svetovnem-nazoru ne moremo prav nič predočevati. Še na zemlji ima človek le malo vpliva. Sicer je stotinko njene površine preobrazil v obdelan svet, a e-lina — po eni tretjini puščava — se že zgolj geografski ne more kosati z vodo in vzduhom, koder se poglavitno razprostira življenje. Sladka voda, kjer se vrli prevesna množica življenskih dogodkov, je le v pičlem delu odkrita, površinska. Več kot deset desetina njene gmote poarkajo plodna tla kopena in ta talna voda plove po gornji meji neprodrih slojev. Ta podzemski sladkovodni ocean stopalce na dan v svojih rekah in jezerih, je prav tako obilo naseljen kor svetovno morje. Pri tem pa ribe, koralje, školjke, ki se nam najprovrinejo na misel kot "življenska masa", kar izginejo napram neizmerni količini glivic, kremenčastih alg, radiolarij, foraminifer itd. Mrzla morja so posejana s tolikšno obilico mikroskopskega žitja, da se ta količina više ceni nego mnoštvo enoličnega bujno poraslega travnika. V tem pogledu se morajo skriti celo pragozdi sveta v vsej svoji skupni močnatosti.

NAROČNIKI POZORI!

Znamenje (Sept. 31-1929) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo ustavljeno, da vam lista ne preneha. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napuščnega naslova, plašite nam dopolnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, po letu \$3.75, za član \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Upravištvu "PROSVETA" 2667 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpišajte svoj list!

Roman v šestih delih s epilogom.

ZLOČIN IN KAZEN

F. M. Dostojevski:

Poslovenil Vladimir Levstik.

"Ni, dvoma, da se ji je zmešalo!" je govoril Razkolnikov, ko je stopil z njim na ulico, "jaz samo nisem hotel prestrašiti Zofije Semenovne in sem rekel, da se le dozdeva, dočim ni nikakega dvoma. Pravijo, da se jetičnim ljudem izpušča v možganih takšni tvorci; škoda le, da nisem medicince. Poizkušal sem ji sicer dopovedovati, a saj ne poslušala ničesar."

"O tvorih ste ji pripovedovali?"

"Ne ravno o tvorih, saj bi kaj takšnega niti ne razumela. Menim samo to, da ako pripravi nekoga z logiko, da nima kakaj plakati, bo tudi nehal plakati. To je jasno. Ali ste morda prepričani, da ne bo nehal?"

"Po vašem bi bilo preveč lahko živeti," je odgovoril Razkolnikov.

"Prosim, prosim; res je, da je Katarini Ivanovni težko kaj dopovedati, toda — ali veste, da so v Parizu že resno poizkušali zdraviti umobolne edinole z vplivom logičnega prepričevanja? Tam je prišel neki nedavno umrl profesor, resen učenjak, do zaključka, da je takšno zdravljenje mogoče. Njegova osnovna misel je ta, da organizem umobolnih pravzaprav ni pokvarjen, temveč da je umobolnost takorekč logičen pogrešek, pogrešek v razsojanju in nepravilno naziranje o stvarih. Ta profesor je korak za korakom pobijal bolnikovo blaznost, in — mislite si! — govori se, da je dosegel uspehe. Ker pa se je pri tem naslanjal tudi na dušo, so rezultati njegovega zdravljenja seveda dvomljivi ... Vsa zdi se mi tako ..."

Razkolnikov ga že davno ni več poslušal. Dospel do svoje hiše, je pokimal Lebezjatnikovu in izginil med vrati. Lebezjatnikov se je zavedel, pogledal okrog sebe in hitel naprej.

Razkolnikov je stopil v svojo sobico in ob stal sredi nje. "Čemu sem se vrnil semkaj?" Ozri se je po rumenkastih, raztrganih tapetah, po prahu, ki je ležal naokrog in po svojem naslanjaču ... Z dvorišča je prihajalo glasno, enakomerno razbijanje; zabijali so menda nekaj, žebelj ali kaj podobnega ... Šel je k oknu, stopil na prste in gledal na dvorišče dolgo časa dozdevno z neobičajnim zanimanjem. Toda dvorišče je bilo prazno in tistih, ki so razbijali, ni bilo več videti. V križu na levi so bila neke okna odprta in na podoknicah so stali lonci z geranijami. Za okni je viselo perilo ... Vse to je vedel že na pamet. Obrnil se je proč in sedel na divan.

Nikdar, nikdar se še ni čutil tako strašno osamljenega!

Da, še enkrat je začutil, da bo morda v resnici začel sovražiti Sonjo in to zlasti sedaj, ko jo je storil še neurečnejšo, nego je bila kdaj poprej.

"Zakaj sem šel prosit njenih solz? Zakaj sem se moral zajesti v njeno življenje? O, podlost!"

"Sam ostanem," je rekel odločno, "ona ne bo hodila k meni v ječo."

"Morda bi bilo v Sibiriji v resnici bolje," mu je prišlo naenkrat na um.

Ni se spominjal, koliko časa je sedel tako doma, dočim so mu vrvele po glavi nejasne misli. Naenkrat pa so se vrata odprla in vstopila je Avdotija Romanovna. Izprva je obstala in ga pogledala s praga, kakor prej Razkolnikov Sonjo; nato pa je vstopila in sedla njeemu nasproti na stol, kjer je sedela že prej dan. On jo je pogledal molče in kakor brez misli.

"Ne bodi hud, brat, prišla sem samo za minuto," je rekla Dunja.

Izraz njenega lica je bil zamišljen, toda ne strog, in njene oči so zlele mirno in jasno. Videl je, da je tudi ona prišla k njemu z ljubeznijo.

"Zdaj, brat, mi je znano vse, vse. Dimitrij Prokopč mi je vse razložil in povedal. Preganjajo te in te mučijo zaradi neumne in ostudne sumnje. Dimitrij Prokopč mi je dejal, da ni nikake nevarnosti in da je tvoja groza pred tem brez vzroka. Jaz pa ne mislim tako in popolnoma jasno mi je, kako razburjena mora biti tvoja duša, in da lahko zapusti ta nejevolja neizbrisne sledove. Tega pa se bojim. Zato, da si naju zastil, ne sodim in te ne smem soditi, in ako sem ti prej očitala tvoj korak, te prosim zdaj odpuščanja. Sama čutim, da bi tudi jaz bežala pred vsemi, ako bi nosila v prsih toliko gorja. Materi o tem ne bom pravila ničesar, toda neprestano bom govorila o tebi in ji pripovedovala, da se kmalu, kmalu vrneš. Ona naj te ne skrbi, pomirim jo jaz; a tudi ti ji ne delaj skrbi in pridi vsaj enkrat: pomisli, da je tvoja mati! Zdaj pa sem ti prišla samo povedat," Dunja je začela vstajati s stola, "ako bi potreboval mene ali česarkoli — vse moje življenje in vse ti je na razpolago ... poklič me, in prišla bom k tebi. Z Bogom!"

Naglo se je obrnila in odšla proti vratom. "Dunja!" jo je ustavil Razkolnikov, vstal in stopil k nji. "Ta Razumihin, Dimitrij Prokopč, je zelo dober človek."

Dunja je lahko zardela.

"No?" je vprašala nato.

"Izkušen človek je, delaven, pošten in zmožen velike ljubezni ... Z Bogom, Dunja!"

Dunjo je obšla rdečica, nato pa jo je navdal nemir.

"Kaj je to, brat, — ali se v resnici ločujeta na veke, da mi delaš takšno oporoko?"

"Vseeno — z Bogom ..."

Obrnil se je od nje in stopil k oknu. Dunja je stala nekaj časa na mestu, pogledala ga z nemirom v očeh in odšla s preplašeno dušo. Ne, hladni ni bil proti nji. Enkrat — ravno v zadnjem trenutku — ga je obšla silna želja, da bi jo krepko objel, poslovlil se od nje in ji celo povedal, toda niti roke ji ni mogel podati k slovesu.

"Morda bo potem še trepetala, ako se bo morala spominjati, da sem jo zdaj objemal, in rekla bo, da sem ji ukradel poljub!"

"Ali pa bo mogla prenesti to?" je pristavil nekaj trenutkov zatem sam pri sebi. — "Ne, ne bo mogla; takšne ženske ne prenese tega! Nikdar ne prenese ..."

In spomnil se je Sonje.

Hladno je zavejalo skozi okno; na dvorišču že ni bilo več svetlo. Vzel je čepico in odšel.

O svojem bolnem stanju pač ni mogel in ni hotel razmišljati; toda ves ta neprestani nemir in vsa ta groza njegove duše ni mogla biti brez posledic in ako še ni ležal v pravicati vročici, je bil vzrok morebiti ta, da ga je njegov neprestani notranji nepokoj edini še držal na nogah in pri zavesti, a le nekako umetno in začasno.

Brez smotra je blodil okrog. Solnce je zahajalo. Neko neznano hrepenenje se ga je lotevalo v zadnjem času. Ničesar posebno trpkega ni bilo v njem in ničesar pekočega; toda dihalo je po nečem stalnem in večnem, polno je bilo slutnje brezkončnih let tiste hladne, mrtvilne muke, slutnje večnosti in tistem domovanju, kjer je "za vater prostora naokrog". V večernih urah ga je začelo doživljati po navadi še huje mučiti.

"S takšnimi neumnimi, povsem telesnimi boleznimi, ki zavise samo od solnčnega zapada, naj bi človek ne počenjal bedarij! Ne samo k Sonji, še k Dunji bi šel!" je zamrmral sovražno.

Nekdo ga je poklical. Ozri se je; Lebezjatnikov je hitel k njemu.

(Dalje prihodnjaki.)

Arkadij Avercanov:

Mož nečak in puran

Zena je pogledala v kabinet

svojeje moža in rekla:

"Vasilij Nikajevič, tvoj nečak je prišel."

"Kaj pa hoče?"

"Čestitati!"

"Vrag naj ga vzame!"

"A vendar, sorodnik je in uboga para, pridi ven in daruj mu kaj!"

"Ali ne moreš tega sama storiti?"

"Za Boga, saj se vendar ne morem raztrgati, vendar ne morem biti povsod sama! Biti moram v kuhinji in peči purana!"

"Da, purana, kaj naj tu naredimo?"

"Imamo samo enega purana, ti pa si povabil goste za danes in jutri. Z enim puranom ni moč pogostiti toliko ljudi. Vas sem obupana."

"Ali ne moreš dati na mizo danes ene in jutri druge polovice purana?"

"To ni mogoče. Ljudje bi se nam smejali in jutri bi vedelo vse mesto."

"To je res kočljiva stvar. 'Kje je ta bedak, Stepa?'"

"Stepa? V predsobi sedi."

"Naj stopi noter. Odpravim ga, še preden pridejo gostje."

Nečak Stepa je stopil v kabinet. Bil je velik, miščast deček s širokimi usti, motnimi, prestrašeni očmi in vpadlimi prsi. Roke je imel zelo dolge in mole so mu za četr metra iz rokavov, hlače že dolgo niso imele robov. Lasje so mu padali globoko na čelo, da ga ni bilo videti. Med deano nosil je debelim vratom je imel veliko bradavico. Skratka — Stepa ni bilo nikakšen Adonias.

"Dober dan, Stepa!" ga je pozdravil stric. "Kako ti je?"

"Hvala, dobro. Čestitam za praznike in želim vse najboljše!"

"Hvala! Da, hm, kaj sem že hotel reči? Stepa, ali mi lahko prikrbijo purana?"

"Danes?"

"Kje naj dobim danes purana. Praznik je in vse je zaprto!"

"Veš, Stepa, samo enega purana imamo, goste pa smo povabili za danes in za jutri. Položaj je zelo mučen!"

"Za Boga, ko pridejo gostje, recite, da ste bolni."

"Videli so gme že danes na cesti."

"Recite, da je kuharica purana prisiljena."

"Če pa gostje pogledajo v kuhinjo? Kaj tedaj? Videli bodo purana, ki pa ni njim namenjen. Jutri pogrejem purana in ga predložimo drugim gostom."

"Stric! Nekdo izmed gostov bi moral reči, da je škoda na četi purana."

Stric se je nervozno ugriznil v ustnice in zamišljeno rekel:

"Stepa, ostani pri obedu in govori zoper razrezanje purana."

"Stric, ljudje se bodo zgrajali."

"To ni važno. Zabavljali bodo v arhi. Morebiti celo poreko: to je originalen šaljivec. Jaz bom zaradi lepšega nasprotoval, ti moraš vztrajati pri svoji zahtevi! Stepa, zakaj stojš, sedi vendar!"

"Stric," je rekel Stepa in ogledoval svoje raztrgane čevlje, "kupiti mi morate nove čevlje!"

"Rad; najmoderneje šimi-čevlje dobiš. Glavno je, da se stvar s puranom dobro konča."

"Stric, zanesite se name!"

Ko so sedeli gostje za mizo, je rekel gospodar, kazoč na Stepa:

"Gospoda moja, to je moj nečak, originalen šaljivec. Stepa Fedorovič, sedite vendar! Ali želite kozareček vodke?"

Stepa se je smehljaj, pomenkal si je roke in izpraznil kozarec v dušku.

"Neki moj sorodnik, general, pije vodko kar iz steklenice," je rekel nato.

"Ali je to bil oni general, pri katerem si bil za kratkega bota?" je vprašal stric.

"Ne, to je drugi. Ko sem bil nedavno tega v inozemstvu, sem videl nekaj generalov."

"V inozemstvu ste bili?"

"Da, vsako leto potujem v inozemstvo. Rad posemam opero. Da, gospoda moja," je rekel in krepko ugriznil v kruhek z izkre-živeti je treba znati."

"Stepa Fedorovič, jejte vendar. Ali želite k juhi pasteto?"

"Angleži sploh ne uživajo juhe. Čemu juha? Da, na Angleškem!"

Stepa je kmalu vodil pogovor. Pripovedoval je najneverjetnejše dogodivščine. Ko je ravno začel pripovedovati o aretaciji nekega mednarodnega plezalca po pročeljih, so se odprla vrata in služkinja Daša je prinesla krhko zapečenega purana v sobo. Vsi so poželjivo gledali pečenko.

Stepa je tresnil z rokami in vzkliznil:

"Zdaj pa še puran! To je strašno! Znorel bi! Gospoda moja, toliko smo že jedli, ali je sploh še potrebno, da načnemo purana?"

Gostje so nekaj mrmrali v brk.

"Tudi jaz tako mislim!" je vzkliznil Stepa. "Prosim, nesite purana zopet ven."

Gospodar je nalahno ugovarjal:

"Škoda, če gospoda nočejo, tedaj, Daša, nesite purana spet v kuhinjo. Tako lep puran in navedan s kostanjem!"

"S kostanjem?" je mrmral Stepa. "Če je navedan s kostanjem, tedaj je stvar drugačna, moramo ga košček pokusiti."

Nož v gospodarjevih rokah se je tresel: samo še nekaj je upal, da poreče Stepa:

"Samo šalil sem se! Nesite purana spet ven!"

Toda Stepa je rekel določno:

"Stric, odrežite mi tale kos."

"Prosim!" je rekel stric in glas se mu je tresel.

"Če že načnete purana, smem menda tudi prositi za košček," je smeje se pripomnila Stepova sosed, očarljiva plavalaska.

In po petih minutah purana ni bilo več.

Gospodar je vstal, pogledal Stepa in rekel:

"Ah, pozabil sem vam povedati, da je bil poprej general pri telefonu in želel govoriti z vami. Pojdiva, pokažem vam, kje je telefon!"

Stepa je vstal in šel za stricem, kakor bi bil na smrt obsojen. Zapustila sta obednico in ko sta stopila v stričevo delavnico, je ta trdno zaprl vrata in rekel:

"Lopov! Obljubil si mi, da izzoveš skandal in urediš vse tako, da bodo purana celega odnesli s mize. Zdaj si pa sam prvi zahteval košček purana. Kaj naj bo to? Ribo si skoro sam pojedel, pogoltnil si tri zrezke. Misliš sem, da si sit, in vendar sem ti polagal najboljše kose na krožnik. Ko so se kasneje gostje, čeprav s težkim srcem, odpovedali purana, si bil ti prvi, ki je zahteval košček. Kaj naj to pomeni?"

Stepa je položil roko na vpadle prsi in z obžalovanjem rekel:

"Stric, zakaj mi niste poprej povedali, da je puran napolnjen s kostanjem? Jaz jem kostanj neizrekljivo rad in še nikoli nisem jedel purana s kostanjem, to me je zapeljalo."

"Poberi se, da te več ne vidim!"

Stric je prijel Stepa za roko, prisilil mu zausnico, ga pograbil za ovratnik in ga vrgel skozi vrata.

"Stric, kaj pa čevlji?" je Stepa obupno klical s hodnika.

Stric je pohitel za njim, mu ugrabil kost, ki jo je Stepa še držal v rokah, ga bil z njo in kričal:

"Čakaj, to so tvoji čevlji!"

Takoj nato so zleteli tudi klovk, palica in plašč za Stepa na hodnik.

Tako je Stepa zaradi kostanja, ki je bil puran z njim napolnjen, za vedno zapravljal obljubljene čevlje in stričevo naklonjenost. (Prev. Fr. B.)

ZENITVENA PONUDBA.

Slovenec srednje starosti se želi seznaniti z dekletom ali vdovo z ne več kot enim otrokom v svrhu ženitve. Priloži naj sliko. Prednost imajo 40 do 45 let stare, negledne kakšnega mišljenja so, samo da ima pridne roke in dobro srece. Pišite na naslov: Dober Gospodar, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

Mehurne nerednosti

Ako vas nadleguje mehur v spanju, vas peče, ali srbi, hrbtobol, bolečina v nogah, ste utrujeni in nezadovoljni, tedaj čemu ne poskusite Cystex 48 ur na poskus? Ne obupajte. Kupite Cystex še danes v vsaki lekarni. Denar nazaj ako vam ne prinese hitrega izboljšanja in vas ne zadovolji. Poskusite Cystex še danes. Samo 60c. (Adv.)

Ustavite kašelj!

Ne dovolite, da se kašelj razširi v nevarno bolezen. Ustavite s Severim Balsamom proti kašlju. Ustavite kašljanje, ogledite grlo. Stalna zdravila proti kašlju. Varno, učinkovito. Vsaka lekarna ima, dvojne veliki, 50c. in 100c.

SEVER'S COUGH BALSAM

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

POJASNILO DRUŠTVENIM TAJNIKOM.

Pojasnilo društvenim tajnikom glede novega sistema plačevanja naročnine za dnevnik list Prosveta. Vsak član, ki želi da se naroči po novem sistemu, mora najprej plačati ves starodolg do 30. junija 1929, ako je kaj dolžan za nazaj na naročnini, in šele potem od prvega julija naprej se lahko vzame naročnina po novem sistemu. Vsak se mora naročiti ZA CELO LETO. V nobenem slučaju se ne sme prišteti več kot TRI tedniki k enemu dnevniku. Vsak naročnik mora plačati najmanj \$2.40, ako želi po novem sistemu upoštevati naročnino, torej plačati se mora \$4.80 in en \$3.60 dva \$2.40 in tri tednike. Vsak mora zaplatiti poleg onega imena, na katerega zapiseš naročnino, tudi društveno številko, ime ali imena onih drugih članov, ki dajo traven svoj tednik.

Vsi morajo biti od ene družine, lahko so pa od dveh društev, na primer žena od ženskega in moškega in hči od mladinskega društva, ampak morajo biti vsi iz ene družine. Imena se lahko zapiše na kos papirja, zraven ali pa odzadej na listu, na katerem je pisano ime naročnika. Provizijo smejo vsi v smislu spoznavata tajniki in zastopniki le od ene svoje karnice so njim plačali naročniki v nobenem slučaju ne več kot 20%. Listke, imena, naslove in denar je poslati na upravniški list Prosveta. V nobenem slučaju ne dobiti dnevnika ako ne doplačate kakor je gori navedeno. To velja le za one naročnike, ki sedaj plačajo, ne pa za one ki imajo plačano še naprej.

Prosim! uljudno vse tajnike, da upoštevate ta navodila, k drugače nam absolutno ne bomo mogli voditi tega sistema. Torej naj služi vsem tajnikom in zastopnikom, vsakemu posebej sploh ne moremo pisati torej izrežite iz lista in shranite, da boste imeli vedno pri roki, da se boste vedeli ravnati v takem slučaju. Prosim upoštevajte to. Z bratskim pozdrvom za Prosveto —

Cena listu Prosveta

po 1. juliju 1929 je:

Za druž. drzave in Kanado \$6.00

1 tednik in 40c

2 tednika in 80c

3 tedniki in 1.20

Za Ciero in Chicago je.....\$7.00

1 tednik in 60c

2 tednika in 1.20

3 tedniki in 1.80

Tednik sam stane.....\$1.00

Tednik v Evropo stane 1.00

Postajna za tednik v Evropo 1.00

Mladinski List stane.....\$1.00

ML. List v Evropo stane..... 1.00

Cena oglasom po dogovoru.

RAZNO

Redek metulj. Monakovski listi poročajo o nekem bavarskem pesniku — imena ne navedajo — ki je na svojih potovanjih po gorah ujel velikega, krasnega metulja. Pesnika odlikuje mehko srce in tako ni nič čudnega, da je metulju vrnil zlato prostost. Menil je, da ni vredno obsoditi lepo žival na smrt za tistih bornih par mark, ki bi jih eventualno dobil, če bi jo prodal kakšnemu zbiratelju. Pesnik se je kmalu vrnil v Monako in tu je zvedel v svoje veliko presenečenje, da si je pokvaril najlepšo priliko za lahek zaslužek. Metuljev tiste vrste imajo po zbirkah namreč samo tri eksemplarje in jih plačajo med brati po 4000 mark in več (približno 60,000 Din). Tedaj ga je prijel takšen kes, da se je vrnil v kraj, kjer je bil tako nedodno zapravljal svojo srečo, in si najel stanovanje v upanju, da se mu sreča ponudi v drugič.

Plavac reši—potniški parnik. Francoski časniki poročajo z debelimi črkami o pogumnem dejanju mladega plavca Barberisa, ki je rešil cel potniški parnik. Parnik, na katerem se je vozil kot rekrut v Francoško Indokino, je v hudem tajfunu v Indijskem oceanu nasledel na

klet, pet kilometrov od najbližjega otoka in se začel nagibati na stran. Zdelo se je, da je že vse izgubljeno, ko se je spomnil neki častnik Barberisovih plavalnih sposobnosti in ga pozval, naj bi splaval do otoka po pomoč. Barberis je sprejel ta poziv in ga je navzlic viharju tudi arečno izvedel. Za svoje junaštvo prejme vojaško kolajno in anamaki Zmajev red, vrhu tega pa bodo klet imenovali z njegovim imenom.

Čevlji na mrtvaški krsti. Madžarski čevljar Janoš Gergely je vedno veljal za malce trčenega človeka. To sodbu sosedov in znancev je podkrepil tudi s svojo poslednjo voljo. Pred kratkim je namreč umrl in ko so po smrti razpečatili njegov testament, so našli v njem navodilo glede pogreba. Odredil je, da se mora njegovo truplo položiti v rakev obloženo, noge pa morajo biti boste, a zato se morajo čevlji pritrčiti na pokrov krste.

Ta določba je ostala resnično v veljavi, zakaj Gergelyjevi sorodniki so spoštovali pokojniškovo voljo že zaradi poslednje želje. Obenem pa je bila to najboljše reklama za pokojnikovo podjetje, ki ga je po očetu podedoval najstarejši sin. Ko se je ta vrnil s pogreba, je namreč stalo pred hišo vse polno kmetov, ki so prišli na dom, da jim

novi čevljar umeri nove čevlje. Originalna reklama je torej zašla.

Madžarski poštni uradniki se ne smejo ženiti. Vzemi v roko katerikoli madžarski list, v vsakem boš našel tožbe in jadikovanje zaradi krčenja porodov in splošne depopulacije dežele. In navzlic temu pripravlja budimpeštanska vlada zakon, ki naj zabrani ženitev poštnim uradnikom. Tozadevni predlog je sprožil finančni minister. Razposlal je namreč okrožnico, da se ne sprejme v področje poštnega resora v službo noben praktikant in dnevničar, ki je oženjen in ima celo otroke. Vsi dnevničarji in praktikanti, ki so oženjeni, pa bodo v najkrajšem času odpuščeni iz službe. Madžarski poštarji se torej nahajajo v veliki dilemi; če bodo oženjeni, jih bo država metala na cesto, če pa bodo samci, bo od njih izterjevala samaki davek.

Največji kokošji park na svetu. Nahajamo ga v Los Angelesu, Cal. Tam je ogromno podletje, ki redi celih 300,000 kokoši in te kokoši znežajo na leto 30 milijonov jajc. Za krmljenje vseh teh živali porabijo leto 454,000 kg žita, a večino oseboja, ki mora skrbeti zanje, tvorijo ženske.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd.